

LETO XXX — Številka 44 2. novembra 1978 Cena 4.— šil. (4 din)
Poština plačana v gotovini Celovec P. b. b.
Erscheinungsort Klagenfurt Verlagspostamt 9020 Klagenfurt

Smolle: sami razmišljati o naših problemih!

● Član predsedstva Narodnega sveta koroških Slovencev Karol Smolle je ob priliki manjšinskega srečanja v Trstu pred nekaj tedni (Naš tednik je obširno poročal) dal tržaškemu Novemu listu daljši intervju, ki je bil objavljen v zadnji številki. Smolle v intervjuju daje odgovor na številna aktualna in načelna vprašanja glede prizadevanj koroških Slovencev za doseg svojih pravic. Zaradi izredne zanimivosti in tehtnosti teh izjav objavljamo pretežni del tega intervjuja:

Kaj je po Vašem najbolj značilno za trenutno stanje koroških Slovencev?

Medtem ko je po štetju manjšine leta 1976 — ki smo ga Slovenci in Hrvatje v Avstriji uspešno bojkotirali, tako da so našli na Dunaju dvakrat več Slovencev kot na avtohtonom slovenskem naseljenem ozemlju — vladalo neko zatišje slepe ulice, v katero je zasedla vlada po tristrankarsko sklenjenem zakonu o narodnostnih skupnostih, moramo reči, da smo se Slovenci po tem poskusu statističnega izbrisa manjšine kar kmalu opomogli. Nadaljevali smo pot obveščanja avstrijske in mednarodne javnosti.

Glede na zelo napeto stanje na področju gospodarstva in rastoče brezposelnosti na koroškem dvojezičnem ozemlju sta se NSKS in

ZSO odločila, da ustanovita gospodarska odbora. Narodni svet je sicer mnenja, da bi glede na vseobsežni problem gospodarske zaočalosti tega področja najbolj koristil enoten, skupen gospodarski forum osrednjih organizacij, vendar do tega na žalost ni prišlo.

Ne glede na razne opredelitve smo vsi mnenja, da bo južna Koroška le tedaj gospodarsko napredovala, če bomo izkoristili obmejno lego južne Koroške ter iskali sodelovanje med gospodarstvom SR Slovenije in gospodarstvom to stran meje. Mislim, da bo treba uveljavljati te zahteve:

GOSPODARSTVO: KONKURENČNOST NE MILOŠČINA

● ob investiciji kapitala in znanja na južnem Koroškem bo treba posebno upoštevati obstoječe gospodarske strukture koroških Slovencev — zasebne kot združne, zagotoviti pa tudi soodločanje političnih sil koroških Slovencev;

● ker gre za področje, ki ni bilo le stoletja gospodarsko izkoriščano

Seminar o množičnih občilih v Železni Kapli

V Železni Kapli se je vršil zadnji petek in soboto seminar o odnosih med koroškimi Slovenci ter množičnimi občili. Seminar sta pripravila Znanstveni inštitut ter Avstrijska družba za raziskovanje občil ter kulturne iniciative.

Lista referentov je bila obširna: šef avstrijskega novinarskega sindikata ddr. Günther Nanning, asistent na salzburškem publicističnem inštitutu Hans Heinz Fabris, Harald Irnberger (glej intervju z njim na 4. strani te številke) in dr. Kurt Traar od dunajskega Extrablatta, sodelavci ORF-a Hans Preiner, Bernard Frankfurter in Berndt Ender, avstrijski dopisnik švicarskega Tages-Anzeigera Arthur Meyer, Bogo Samsa od tržaške agencije Alpe-Adria, Peter Wieser, vodja Sindoka, Susić Emidij s tr-

žaškega slovenskega raziskovalnega inštituta, dr. Robert Saxer, Franc Pachner, zastopnik Solidarnostnega komiteja, ter Rudolf Strobl, disertant na salzburški publicistiki.

Prvi dan je bil posvečen predvsem prikazu, spoznavanju ter analizi trenutnega stanja. Udeleženci so prišli do zaključka, da trenutni položaj za koroške Slovence ni zavidanja vreden, ter ne manjkata problemska zavest, ponekod pa tudi osnovno znanje, ki je potrebno pri tistih, ki imajo opravka z množičnimi občili.

Predvsem primerjava z aktivnostmi, ki jih imajo Slovenci v Italiji, je pokazala nerazveseljeni položaj na Koroškem. V Italiji je tudi sodelovanje z množičnimi občili večinskega naroda na boljši

podlagi in ni opaziti pojavov kartela, bojkota in sabotaže, kadar bi bilo treba spraviti kakšno vest v večinske časopise, ki izvira iz pisalnih strojev slovenskih časnikarjev.

Na Koroškem služijo vesti, ki prihajajo iz slovenskih redakcij, predvsem kot primeren povod („Aufhänger“) za negativna poročila o koroških Slovencih ali državi matičnega naroda.

Tudi se je pokazalo, da je pripravljenost v množičnih občilih izven Koroške, poročati tudi o slovenskih stališčih, precej večja kakor na Koroškem samem. Tudi angažma za tako poročanje je izven Koroške večji: to pa nenazadnje odgovarja tudi spoznanjem publicistične vede.

Glede ORF-a je bilo rečeno, da je pri njemu še najbolj zagotovitveno, da pridejo do besede tudi slovenska stališča, kar že sledi iz informacijskega naloga ter dolžnosti do objektivnosti ORF-a. V primeru, da bi bil monopol ORF-a odpravljen za koroške Slovence, ne bi bil več boljši kakor pri časopisih...

Pokazalo pa se je tudi v zadnjih letih, kdaj so meje naklonjenega poročanja o koroških Slovencih dosežene: v vseavstrijskem tisku (izven Koroške seveda) je bilo v največjem delu konec angažiranega poročanja o koroških Slovencih 7. julija 1976, ko je bil sklenjen zakon o ugotavljanju. Zakon je zakon in tega se je treba držati, je bila argumentacija nekaterih izdajateljev, pa tudi časnikarjev. Ravno ta moment pa dopušča prenekanje zaključek o politični zavesti avstrijskih političnih časnikarjev.

Referatom je sledila diskusija. Tako referate kakor tudi zaključke diskusije bodo objavili predvidoma še letos.

Ob seminarju v Železni Kapli sta dala predsednika obeh osrednjih organizacij dr. Franci Zwitner in dr. Matevž Grilc tudi sprejem.

ORF: oddaja o Slovencih

Za avstrijski narodni praznik 26. oktobra, je prinesel avstrijski radio oddajo z naslovom „Domovina, tudi za druge“ — razmišljanja na primeru koroških Slovencev. V oddaji, ki jo je pripravil Gerhard Jochum, so prišli do besede številni koroški rojaki: Martin Pandel iz Mokrij, sodelavec Doma prosvete v Tinja, Rozi Wernig iz Kočuhe pri Šmarjeti v Rožu, ki ima doma camping „Rož“, radiški učitelj in glavni urednik Mladega roda Tomaž Ogris, Šimej Triebnig, kmet in pevovodja v Ločah, pliberški kaplan Franc Valentinič ter predsednik Narodnega sveta koroških Slovencev dr. Matevž Grilc.

Po daljšem času je bila to zopet oddaja, ki se je temeljito ukvarjala s položajem koroških Slovencev po veljavnosti sedmojuljske zakonodaje. Poleg tega je ta oddaja prav za avstrijski narodni praznik bila vsekakor povod za globlja razmišljanja o odnosu vsakega avstrijskega državljana do svojih manjšin.

Med koroškimi Slovenci, pa tudi marsikje drugod, je ta oddaja naletela na odobravanje in zadoščenje. Predvsem zaradi tega, ker se je spet nekdo upal zagrabit to železo, ki sicer ni postalo hladneje, akoravno so večinski politiki ogrnili problem neizpolnjenega člena 7 s plaščem molka.

Zaradi nakazane posebnosti te oddaje — razmišljanja po „konjunkturi“ tega vprašanja — smo se odločili objaviti to oddajo v obliki dobesednega prepisa z magnetofonskega traku: glej stran 3!

Ljudsko glasovanje o atomskih elektrarnah - čudne koalicije, propagando plačajo vsi!

V nedeljo so avstrijske množice volilcev pozvane, naj se udeležijo ljudskega glasovanja: formalno gre za odobritev zakona, po katerem bi smele obratovati atomske elektrarne le tedaj, če bodo izpolnjeni vsi varnostni predpisi.

Toda to stoji le na papirju. Dejansko pravno stanje je v Avstriji takšno, da bi mogla obratovati vsaka atomska elektrarna ne glede na izid glasovanja.

Trenutno pa izgleda vse tako, da bodo priznani volilci odločati o vseh drugih vprašanjih, samo o zakonu ne. Kancler Kreisky je vrgel v boj vso svojo avtoriteto ter celo ni izključil možnosti odstopa v slučaju, da bi večina glasov bila načrtana z „ne“. Kancler je vsekakor zmobiliziral vse sile svoje stranke, ki so bile pri dunajskih volitvah nezainteresirane, pa tudi preko nje. Kakšen efekt bo imela ta mobilizacija, bo pokazal šele 5. november. (Kreisky je svojo politično kariero začel v Zwentendorfu. Konec na istem kraju ni izključen...) Očitno pa se kancler zanaša na doslej tajna povpraševanja.

Kancler in njegov namestnik Androsch pa nista bila navdušena nad ponavladno koalicijo pri na-

sprotnikih atomske energije: ta koalicija sega od skrajne desnice preko liberalcev vse tja do tako imenovanih maoistov. Pa tudi koalicija zagovornikov atomske energije je nenavadna: od (moskovskouradnih) komunistov preko socialističnih sindikalcev do združenja industrialcev.

Mimo tega pa je v tem „volilnem boju“ prevladovala nedemokratska komponenta, ki je bila značilna tudi v „volilnem boju“ pred ugo-

V Kanadi: demonstracija za izpolnitev državne pogodbe

Kakor smo že na kratko poročali, je Slovenska mladina iz Toronta 10. oktobra 1978, na dan obletnice koroškega plebiscita, s plakati manifestirala pred avstrijsko ambasado v Ottawi.

Nosili so plakate kot „ARTIKEL 7 — JA ALI NE“, „DVOJEZIČNOST ZA KOROŠKO“, „ZU SPÄT, IHRE MAJESTÄT — BO ZOPET PREPOZNO?“

Med demonstracijo, kjer je bilo napravljenih dokaj fotografij s

tavljanjem manjšin 14. novembra 1976: zagovorniki obeh zakonov so financirali svojo propagando iz davčnega denarja ter prispevkov vseh Avstrijcev, vseeno, ali so bili za preštevanje oziroma so za jedrski tok ali ne.

Za koroške Slovence je to ljudsko glasovanje poleg iz nakazanih razlogov zanimivo in odločilno tudi iz še enega drugega razloga: tretja avstrijska jedrska elektrarna se bo gradila v Kazanah.

V Kanadi: demonstracija za izpolnitev državne pogodbe

strani kanadske javne varnosti, avstrijskega ambasadorja, jih je ambasador povabil na razgovor, katerega sta se udeležili Marta Jamnik in Sonya Urbanc. V razgovoru je ambasador dr. Magrutsch poskušal zagovarjati Avstrijo, da se vse lepo razvija v medsebojno korist. Edino v zadevi Heimatdienst in njegove gonje proti Slovencem pa ni vedel pravega odgovora, odnosno je kar priznal, da je proti Slovencem in za germanizacijo

Marija na Zilji: „temeljita“ obnova

Pred kratkim je bila obnovljena farna cerkev, župnišče in mrtvašnica. Adapcija je stala 8,2 milijona šilingov in je bila tako temeljita, da je pri tej priliki izginil stari slovenski križev pot. Tako se je uresničila ideja včerajšnjikov, katerim je bil slovenski križev pot že vedno trn v peti. V Mariji na Zilji je župnikoval v prejšnjem stoletju narodni preporoditelj, politični pisatelj in zbiratelj slovenskega narodnega blaga Matija Majar-Ziljski (1809—1892), pred prvo svetovno vojno pa naš pisatelj Ksaver Meško (umrl leta 1964 v Kotljah v Sloveniji), avtor številnih slovenskih literarnih del. Ni slučaj, da je Ksaver Meško naslovil svoj prvi roman s „Kam plovemo“. Kam plovemo, dragi restavradorji farne cerkve v Mariji na Zilji?

Karel Smolle: Slovenci smo dolžni, da se v političnem in družbenem življenju uveljavimo - to ni nacionalizem!

(Nadaljevanje s 1. strani)

ske prisostvoval npr. slovenskim kulturnim prireditvam, kaj šele srečanjem koroških partizanov, ki so se borili proti nacizmu in za osvoboditev delov današnje Avstrije od Hitlerjeve vojske.

Kako bo šlo naprej, ne vem. Vendar se bomo morali Slovenci opreti predvsem na lastne sile in utrjevati predvsem lastne vrste.

VOLITVE: ZA NAŠEGA ČLOVEKA NE MISLITA SPÖ IN ÖVP!

Kot nam je znano, se bližajo pri vas tako občinske volitve kot tudi deželnozborske volitve. Kako se Vaša organizacija pripravlja na novo volilno preizkušnjo? Boste za bližnje deželnozborske volitve ponovili poskus s Koroško enotno listo?

NSKS ima glede občinskih volitev jasno stališče: v vseh občinah, kjer to zahtevajo krajevni faktorji, bo treba vložiti samostojne slovenske liste, ne glede na to, če je tu in tam tudi kak Slovenec kandidat na vidnem mestu pri večinskih strankah. Kajti samo še vprašanje časa je, kako dolgo bodo večinske stranke še trpele aktivno vključevanje v narodno delo, hkrati z vodilno funkcijo v stranki. Ne sme biti izmikanja. To smo povedali tudi Zvezi slovenskih organizacij glede „troštanja“ z nemškimi demokrati; mene osebno bolj skrbijo Slovenci „in statu germanisandi“, kajti ti podlegajo in doživljajo največji gospodarski, socialni in politični pritisk. Ne gre tu

za uveljavljanje slovenskih nacionalističnih teženj, ali kot se nekateri mileje izražajo, „za ozko nacionalno strankarstvo“, skupnost se ne more odpovedati temu, da se kot taka uveljavi v političnem življenju in v družbi, nasprotno, to je njena dolžnost. To, da nekateri izjavljajo, da je vsak Slovenec že tako sam politično zrel, da lahko naredi, kar hoče, da pač vsak Slovenec „odloča tudi po socialnih, poklicnih in drugih vidikih, ne le po nacionalnih“, je tako res, kot tudi izgovor in dokaz za to, da določeni ljudje pač mislijo, da za delavce že tako misli socialistična stranka, za kmete pa ljudska stranka, ZSO in NSKS pa si ni treba lomiti glave.

Koroška enotna lista je bila po programu tako široko zasnovana, da so jo lahko volili vsi demokratični ljudje. Dosegla je več glasov kot na vseh samostojnih povojnih volitvah. Imeli pa smo zelo maloštevilna organizacijsko-propagandna sredstva, tako glede na gmojne potrebe, še bolj pa glede oseb za volilni boj. Deželnozborske volitve pa so še popolnoma odprte, ker je naše zadržanje odvisno od nove ureditve volilnih okrožij in tozadevnih ustavnih določil. Vsekakor pa je Narodni svet koroških Slovencev sklenil zahtevati pogovore za primerno zastopstvo koroških Slovencev v javnem življenju, tudi v zakonodajnih organih.

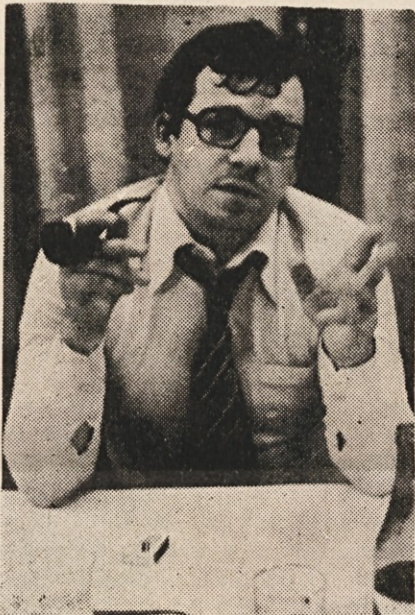
Kako ocenjujete stanje odnosov med NSKS in ZSO na Koroškem?

Mislim, da je načelo enotnega in složnega nastopanja koroških Slovencev v narodnih zadevah — političnih, gospodarskih in kulturnih — nosilec dobrih odnosov med NSKS in ZSO. Nekaj medseboj-

nega tekmovanja sicer psihološko pomaga temu in onemu funkcionarju, da je bolj marljiv, vendar to dovede večkrat do tega, da pač pospešujemo samo kvantiteto organizacij in prireditev. Znanstveni institut, Slovenski informacijski center in Slovenski informacijski in dokumentacijski center, gospodarski odbor, kmečki zvezi bi se na primer morali poenotiti, postati skupna last, ali bolje skupna skrb obeh osrednjih organizacij, potem bi bilo treba rešiti te institucije neposrednega političnega skrbništva. Pogrešam pri ZSO nekoliko večje gibčnosti, kar pa je, upam, le prehodnega značaja.

Kakšni pa so odnosi med Vašo organizacijo in tradicionalnimi avstrijskimi strankami oziroma z nemško govorečim svetom na splošno?

Do začetka 60 let lahko ocenju-

jemo ZSO in NSKS v dobršni meri kot odsev obeh vodilnih avstrijskih strank. Tedaj je bilo verjetno še mogoče najti vplivne demokratične partnerje v njih. S tem vključevanjem v stranke smo postopoma izgubljali Slovence za Slovenecem. Ne toliko, da se je posameznik sam nujno ponemčil, vendar mu je bilo onemogočeno zaradi poklicno socialnega napredovanja aktivno delovanje v manjšinskih organizacijah. Mi, ZSO in Narodni svet tem ljudem nismo nudili (nismo mogli?) alternative. Tako so se odtujili osrednjim organizacijam, mislim, najboljše glave. Danes se je vsaj Narodni svet koroških Slovencev docela oddaljil od avstrijske ljudske stranke.

Po tristranskem sporazumu, katerega sad je omenjeni protimanjšinski zakon o narodnih skupnostih, smo odnose in kontakte docela ukinili, kljub temu, da pride do nešteti poskusov s strani strank, predvsem do zasebnih kontaktov.

BIRO NSKS-a IN ZSO NA DUNAJU!

Seveda strankam, ki so vsaj leta 1945 bile vodene po osebah, ki so doživele tudi grozote nemških KZ-tov, nihče ne more odvzeti odgovornosti, ko z neizpolnjevanjem ustavnih določil državne pogodbe glede slovenske in hrvaške manjšine kršijo pogodbo in človekove pravice.

Kot nam je znano, Vi, g. Smolle, živite in delate na Dunaju, se pravi v avstrijski prestolnici. Opažate kako bistveno razliko med Duna-

jem in Celovcem, kar zadeva stališča do slovenske manjšine na Koroškem?

Odkar sem na Dunaju, sem skušal prepričevati obe osrednji organizaciji, da bo nujno treba ustanoviti v avstrijskem glavnem mestu na Dunaju, biro slovenskega predstavništva, ki se bi moral baviti z informacijsko dejavnostjo, s kontakti z raznimi avstrijskimi in mednarodnimi institucijami, z raznimi intervencijami in posredovanjem med Koroško in Dunajem, kot se dežem glavnih avstrijskih organov in raznih mednarodnih organizacij. Za enkrat skušam to vlogo, kolikor mi to dopušča poklic, izvrševati sam.

Brez dvoma se stališče „Dunajčanov“ in „Korošcev“ do slovenske narodne skupnosti bistveno razlikuje. Lahko rečem, da naletim na dosti več razumevanja. Vendar so zvezna vodstva strank iz strahu zaradi glasov na Koroškem prepustila slovensko vprašanje docela koroškim politikom in od tod tudi na vseh koncih in krajih doživela fiasco manjšinske politike v Avstriji. Uspelo nam je ustanoviti na Dunaju tudi določeno gibanje prijateljev koroških Slovencev, ki sega od urednikov nemškega mesečnika „Extrablatt“ preko Solidarnostnega komiteja do stikov z mlajšimi znanstveniki, publicisti in tudi odgovornimi uradniki na najvišjih mestih. Seveda gre za zelo neterogeno družino, ki jih pravzaprav združuje le prijateljski in demokratični odnos do slovenskega vprašanja. Verjetno pa tudi bojažen, da se to, kar se danes godi manjšini — Slovincem — lahko jutri prav tako zgodi vsaki drugi neljubi politični manjšini.

43

Aus dem Wilajet Kärnten

Landesvertretung und Landesausschuß

Die Provinzen Österreichs erfreuen sich zweifelsohne einer bedeutenden Autonomie. — Diese ist allerdings nicht so weit vorgeschritten, wie in den einzelnen Staaten Deutschlands, die ja eigentlich einen Bundesstaat bilden, aber sie ist ausgedehnter als in den Counties Englands, in den Départements Frankreichs und in den Komitaten Ungarns.

Mit Patent vom 26. Februar 1861 (Nr. 20 R. G. B., Beilage II) wurde die Autonomie der einzelnen Provinzen, und auch des Herzogtums Kärnten umschrieben. Darin heißt es:

§ 1. Das Herzogtum Kärnten wird in Landesangelegenheiten vom Landtag vertreten.

§ 2. Die zum Wirkungskreis der Landesvertretung gehörigen Befugnisse werden entweder durch den Landtag selbst oder durch den Landesausschuß ausgeübt.

Den Begriff, Landesangelegenheiten fixiert § 18 folgendermaßen:

I. Alle Anordnungen in Betreff:

1. der Landeskultur,
2. der öffentlichen Bauten, welche aus Landesmitteln bestritten werden,
3. der aus Landesmitteln dotierten Wohltätigkeitsanstalten,
4. des Vorschlages und der Rechnungslegung des Landes.

II. Die näheren Anordnungen innerhalb der allgemeinen Gesetze in Betreff der:

1. Gemeindeangelegenheiten
2. der Kirchen- und Schulangelegenheiten
3. der Vorspannleistung, dann der Verpflegung und Einquartierung des Heeres; endlich

III. die Anordnungen über sonstige, die Wohlfahrt oder die Bedürfnisse des Landes betreffende Gegenstände, welche durch besondere Verfügungen der Landesvertretung zugewiesen werden.

Der Landesausschuß ist das verwaltende und ausführende Organ des Landtages, eine stabile Verwaltungsbehörde, welche die Ausführung der Landtagsbeschlüsse, die laufenden Verwaltungsgeschäfte des Landesvermögens, der Landesfonde und Anstalten zu besorgen, ferner die Dienstleistung der Landesbeamten zu leiten und zu überwachen,

und Anträge für den Landtag vorzubereiten und einzubringen hat (§ 26).

Schon im dritten Abschnitt dieses Buches wurde darauf hingewiesen, daß die Slowenen im Landtag von Kärnten infolge der famosen Wahlkreiseinteilung unter 43 Abgeordneten nur zwei Vertreter haben.

Im Landesausschuß und in den diesem Landesausschuß verantwortlichen Landes-Ämtern sind die Slowenen völlig ausgeschaltet.

Der Landesausschuß besteht nämlich unter dem Vorsitz des Landeshauptmannes aus 4 aus der Mitte der Landesversammlung gewählten Beisitzern. (§ 11 der Landesordnung).

Nachdem nun der Landeshauptmann (§ 4 der Landesordnung) aus der Mitte des Landtages vom Kaiser ernannt wird, und je ein Landesausschußbeisitzer von den Landtagsabgeordneten des Großgrundbesitzes, von denen der Städte und Märkte, und von denen der Landgemeinden, einer aber von der ganzen Landesversammlung gewählt wird, so ist es erklärlich, daß die Slowenen aus eigener Kraft nie eine Vertretung im Landesausschuß erringen können.

Gegenwärtig ist der Landesausschuß von Anhängern der deutschnationalen Partei besetzt. Nämlich:

Landeshauptmann: Aichelburg-Labia Leopold, Freiherr v.

Landeshauptmannstellvertreter im Landesausschuß: Dr. Josef Lemisch.

Landesausschüsse: Dr. Josef Lemisch; Sterneck Walter, Freiherr v.; Hönliger Alois; Winkler Karl.

Ein flüchtiger Blick in die Geschäftseinteilung des Landesausschusses belehrt uns, von welcher einschneidenden Wichtigkeit diese Körperschaft ist.

Nur einige Proben:

I. Abteilung: (Dr. Lemisch) Bier- und Weinauflage, Finanzwesen, Landesbuchhaltung, Landeskasse, Landeshypothekenanstalt, Landes-Wohltätigkeitsanstalten, Steuern, Umlagen.

II. Abteilung: (Freiherr v. Sterneck) Armensachen, Bürgermeisterversammlungen, Gemeindeangelegenheiten, Kultusangelegenheiten, Landeskantlei, Landesblindenan-

stalt, Landestaubstummennanstalt, Stipendien und Stiftungen.

III. Abteilung: (Winkler) Bauamt, Bauordnung, Drauregulierung, Eisenbahnen, Flußregulierungen, Straßenwesen, Wasserbauten.

IV. Abteilung: (Hönliger) Agrarische Operationen, Forstwirtschaft, Jagd, Landes-Brandschaden-Versicherungsanstalt, Landes-Viehversicherungsanstalt, Landeskulturrat, Landeswirtschaftliche Angelegenheiten überhaupt.

Dem Landesausschuß steht ein wohlausgebautes Landesbeamtensystem zur Seite, in welchem Slowenen keine Aufnahme finden.

Für die äußerst verletzende Behandlung, welche die Slowenen von der Landesvertretung, sei es Landtag oder Landesausschuß jahrzehntelang erfahren, können wir im Rahmen dieses Buches nur einige Stichproben anführen, die sich zumeist auf den Landesausschuß beziehen, sonst müßten wir ja einen bedeutenden Teil der stenografischen Protokolle des Landtags abschreiben, was jedenfalls mehrere 1000 Seiten füllen würde.

Am 6. Oktober 1910 brachte der Finanzausschuß des Kärntner-Landtages durch Max Ritter von Burger folgenden Antrag im Landtag ein:

„Der hohe Landtag beschließt:

Für solche deutsche Studierende des Lehrfaches, welche sich dem Studium der slowenischen Sprache an einer Hochschule widmen, ein Staatsprüfungszeugnis der slowenischen Sprache erwerben wollen und sich verpflichten einen Ruf nach Kärnten als Lehrer der slowenischen Sprache sofort zu folgen, werden jährlich für die Dauer der 10. Wahlperiode Stipendien im Gesamtbetrag von K. 2000.— gewidmet. Nähere Bestimmungen über die Ausschreibung und Anzahl dieser Stipendien hat der Landesausschuß zu treffen, dem auch das Verleihungsrecht derselben zusteht.“

Der Antragsteller verriet selbst den Zweck dieses Stipendiums: Es sollen nämlich durch deutsche Lehrkräfte auf den Mittelschulen Kärntens deutsche Studierende zu Beamten und Lehrern herangebildet werden, die in gemischtsprachigen Gegenden Kärntens als sprachlich befähigt verwendet werden könnten.

(Dalje prihodnjič)

Martin Pandl:

Es ist halt schwierig, meine Schwester getraut sich nicht, wenn sie mit mir telefoniert, die slowenische Sprache zu verwenden. Sie ist als Sekretärin in der Marktgemeinde Eberndorf tätig. Die Gemeinde Eberndorf ist nach dem neuen Volksgruppengesetz eben nicht als zweisprachige Gemeinde anerkannt, vielleicht aus diesem Grund heraus, daß sie sich vom Büro aus nicht getraut, mit mir in der slowenischen Sprache zu sprechen.

Rozi Wernig:

In unserem Dorf haben die Slowenen leider nicht das Gefühl, daß sie den anderen ebenbürtig sind: Weil der Druck einfach so groß ist, daß ein jeder lieber still und leise ist, damit er seinen Arbeitsplatz weiter behält.

Beispiel als einzige in der ersten Klasse am Slowenischunterricht teilgenommen hat. Genauso bei meinem Sohn: Da war noch ein zweiter, also nur zu zweit. Und bei diesen Schülern, bei achtzig, die ca. da sind, ist das ein sehr kleiner Prozentsatz. Das zeigt eben, daß man nicht gewillt ist, die Kinder zur Sprache anzumelden, die der Nachbar eben spricht.

Rozi Wernig:

Vor acht Jahren, als meine dritte Tochter in die Schule kam und wir alle versammelt waren, alle Eltern und Lehrer, sagte der Direktor, der damalige Direktor der Schule wörtlich: „Es wird niemandem angeraten, die Kinder zum zweisprachigen Unterricht anzumelden“. Also dann war eine Totenstille, der Schock saß allen in den Knochen, nach einer Weile sagte

nicht schaffen. Sie haben es auch bisher nicht geschafft. Bereits im Staatsvertrag des Jahres 1955 nämlich, sind im Artikel 7 die Rechte der slowenischen und kroatischen Minderheit festgelegt.

Sprecher:

1. Österreichische Staatsangehörige der slowenischen und kroatischen Minderheiten in Kärnten, Burgenland und Steiermark genießen dieselben Rechte auf Grund gleicher Bedingungen wie alle anderen österreichischen Staatsangehörigen einschließlich des Rechts auf ihre eigenen Organisationen, Versammlungen und Presse in ihrer eigenen Sprache. 2. Sie haben Anspruch auf Elementarunterricht in slowenischer oder kroatischer Sprache und auf eine verhältnismäßige Anzahl eige-

schreibt damals zu diesen Vorfällen: „Heimat, Volk, Vaterland, sind Begriffe, die für jeden Menschen einen hohen Wert haben. Aber auch die andere Nation hat eine Heimat, eine Muttersprache, ein Schrifttum, das sie liebt. Die Nationalisten sind überall und in jeder Zeit hochmütig und anmaßend bis zum Rassenwahn. Sie haben es einmal ausgesprochen, daß für sie recht ist, was ihnen nützt. Die Extremisten, die immer ihre eigenen nationalen Belange hoch halten und d'e eines anderen Volkes gering geachtet haben, sind die Zerstörer des alten Vielvölkerstaates Österreich, das ein Kleinearopa hätte werden können. Sie sind auch die Friedensstörer und Drahtzieher in Kärnten.“

Sprecherin:

Das Gerichtssprachengesetz 1959

biet vor, wo sie lebt. Und es ist ja auch bewiesen, daß die Frage der verhältnismäßigen Anzahl der Minderheitsangehörigen eine wesentliche Frage der Staatsvertragsverhandlungen war. Wir stehen nach wie vor auf dem Standpunkt, wonach dieser Artikel 7 unmittelbar durchzuführen ist, das heißt eine Ausführungsgesetzgebung nicht notwendig ist, denn eine rechtliche, faktische Gleichberechtigung und eine formelle Gleichberechtigung garantiert der Artikel 7. Das heißt, die Slowenen in diesem Gebiet haben dieselben Rechte.

Nun das Volksgruppengesetz, das Wesentliche, was man daran zu kritisieren hat, ist der Umstand, daß jedes Recht, welches die Volksgruppe in Anspruch nehmen könnte, von ihrer zahlenmäßigen Stärke abhängig gemacht wird.

ODDAJA V AVSTRIJSKEM RADIU OB NARODNEM PRAZNIKU 26. OKTOBRA:

Minderheiten — am Beispiel der Slowenen

Šimej Triesnig:

Ich würde besser vorschlagen, wie man sagt: „zusammen“, nicht „nebeneinander“, sondern „zusammen“. Wenn man aber das von der Mehrheit aus will, dann müßte man ein Interesse haben, den Nachbarn, der eine andere Sprache spricht, eben sich der Sprache auch zu bemächtigen.

Tomi Ogris:

Besonders beim Eintritt in den Beruf wird man als Angehöriger der Minderheit von den Kollegen wie auch von den Vorgesetzten besonders kritisch beobachtet. Dies ist vor allem am Anfang so und fordert von den Betroffenen erhöhten Einsatz — und zwar sowohl bei der Arbeit als auch im gesellschaftlichen Verkehr.

Rozi Wernig:

Man will die Slowenen als Menschen zweiter Klasse degradieren und in der einfachen Bevölkerung sitzt das dann auch richtig.

Sprecherin:

Als Slowene in Kärnten zu leben, ist offensichtlich nicht ganz einfach. Die beinahe wahllos herausgegriffenen Aussagen eines Jugendfunktionärs, einer Gewerbetreibenden, eines Landwirtes, eines Lehrers der slowenischen Minderheit könnten das bestätigen. Gibt es also noch immer Schwierigkeiten für unsere slowenischen Mitbürger, sich ihrer Muttersprache auch tatsächlich zu bedienen?

Šimej Triesnig:

Ja, meine Kinder lernen slowenisch, ich bin auch dafür eingetreten, damit alle das Slowenisch in der Schule mitkriegen. Traurig ist eines, daß meine Tochter zum

er: „Wir raten aber auch niemandem ab, es nicht zu tun“.

Tomi Ogris:

Unsere nur deutschsprechenden Mitmenschen vermögen zwar sehr viel Verständnis dafür aufzubringen, daß sich unsereiner zur slowenischen Volksgruppe bekennt, daß er sich für die Erhaltung der slowenischen Sprache und Kultur einsetzt. Sie begreifen jedoch nicht, daß man sich als solcher in verschiedenen Situationen auch der slowenischen Sprache bedienen möchte. Ein Gespräch oder ein Telefonat erweckt sehr schnell Verwunderung und Mißtrauen, obwohl es die Zuhörer meist gar nicht betrifft. Uns selbst mangelt es aber vielfach am nötigen Selbstbewußtsein. Ich selbst erlebte es in Klagenfurt, als ich vor einem Geschäft stand und da die Aufschrift war, „wir sprechen auch Slowenisch“. Ich hatte aber nicht den Mut in das Geschäft zu gehen und sich dort dieses Angebotes zu bedienen. Ähnlich ist es natürlich auch bei den angebotenen Möglichkeiten, sich der slowenischen Sprache bei den amtlichen Eingaben zu bedienen. Ich glaube, wir hegen im Unterbewußtsein eine bestimmte Furcht vor Benachteiligungen. Und überhaupt bin ich der Meinung, daß die Angehörigen der Minderheit aus ihrer Verslossenheit und wohl auch Angst so lange nicht herausfinden werden, solange der größere Nachbar ihnen da nicht entgegenkommen wird und da die nötige Toleranz zeigen wird. Die Gesetze allein aber werden es nicht schaffen.

Sprecherin:

Die Gesetze allein werden es

ner Mittelschulen. In diesem Zusammenhang werden Schullehrpläne überprüft und eine Abteilung der Schulaufsichtsbehörde wird für slowenische und kroatische Schulen errichtet werden. 3. In den Verwaltungs- und Gerichtsbezirken Kärntens, des Burgenlandes und der Steiermark mit slowenischer, kroatischer oder gemischter Bevölkerung wird die slowenische oder kroatische Sprache zusätzlich zum deutschen als Amtssprache zugelassen. In solchen Bezirken werden die Beziehungen und Aufschriften topographischer Natur sowohl in slowenischer oder kroatischer Sprache wie auch in Deutsch verfaßt. 4. Österreichische Staatsangehörige der slowenischen oder kroatischen Minderheiten in Kärnten, Burgenland und Steiermark nehmen an den kulturellen, Verwaltungs- und Gerichtseinrichtungen in diesen Gebieten aufgrund gleicher Bedingungen wie andere österreichische Staatsbürger teil. 5. Die Tätigkeit von Organisationen, die darauf abzielen, der kroatischen oder slowenischen Bevölkerung ihre Eigenschaft und ihre Rechte als Minderheit zu nehmen, ist zu verbieten.

Sprecherin:

Einige Punkte dieses Artikels wurden in den folgenden Jahren von der Republik auch tatsächlich erfüllt. Bereits 1958 aber wird der obligatorische zweisprachige Unterricht für Pflichtschüler im gemischtsprachigen Gebiet abgeschafft. Der Abschaffung geht ein vom Deutschen Schulverein und dem Kärntner Heimatdienst organisierter Schulstreik voraus. Der SPÖ-Abgeordnete Max Neugebauer

schränkt das Recht, die slowenische Sprache bei Gericht zu verwenden, auf drei Bezirksgerichte ein.

Das 1972 beschlossene Ortstafelgesetz, das die Aufstellung zweisprachiger topographischer Bezeichnungen in 205 Ortschaften

Gut aufgehoben

150 JAHRE

GRAZER

WECHSELSEITIGE

VERSICHERUNG

vorsieht, wird nach dem Ortstafelsturm deutschnationaler Kreise in Kärnten nicht in seiner ursprünglichen Form durchgeführt. Die Staatsgewalt weicht zurück, der Innenminister scheut die Auseinandersetzung, die Exekutive sieht tatenlos zu, wie mit den Ortstafeln zugleich geltendes Bundesrecht demontiert wird. Gegen den Willen der slowenischen Volksgruppe wird 1976 die Minderheitenfeststellung durchgeführt und das Volksgruppengesetz beschlossen.

Der Vorsitzende des Rates der Kärntner Slowenen Dr. Matevž Grilc zur ablehnenden Haltung seiner Volksgruppe:

Dr. Matevž Grilc:

Der Artikel 7 des Staatsvertrages, wenn man es jetzt rein juristisch betrachtet, sieht die Rechte für die Volksgruppe in jenem Ge-

Und dazu die Minderheitenfeststellung vom 14. November 1976. Man meint, etwa ein Viertel, wenn es topographische Aufschriften sein sollen, etwa 20 Prozent, wenn es eine Verhandlungssprache geben soll.

Nun, aufgrund dieses Volksgruppengesetzes kommt man dann, und ist auch zu einer Regelung gekommen, das ist, zwei Drittel der Slowenen sind ihres Rechtes beraubt worden, zum Beispiel ihrer Amtssprache, die slowenische Sprache als Amtssprache verwenden zu können. 5/6 sind sogar um die topographischen Aufschriften gekommen, es heißt, in ihrem Bereich gibt es keine. Das ist sicherlich das wesentlichste Problem dieses Volksgruppengesetzes. Das Volkszählungsgesetz ermöglicht nämlich weitere Zählungen. Es steht nicht drinnen, aber vielleicht alle 10 Jahre. Es heißt jedenfalls, regional können Zählungen durchgeführt werden, es könnte theoretisch in etwa 10 Jahren zu einer weiteren Zählung in einer einzigen Gemeinde kommen. Wenn man diese Gemeinde entsprechend vorbereitet, von der deutschnationalen Seite, dann kann man sich auch vorstellen, daß so auch diejenigen 13 Gemeinden, die nun noch verblieben sind von den 35, wo noch die Slowenen leben, in etwa 10, 20, 30 Jahren ebenfalls das Opfer eben dieses Volksgruppengesetzes werden. Und das könnte und wird, wenn sich die Situation nicht wesentlich ändert, zu einer Entwicklung führen, wonach die Volksgruppe in einigen Jahrzehnten amtlich nicht mehr existieren wird. Und darauf muß man hier sehr klar hinweisen.

(Dalje na 8. strani)

Koroški vsakdan in njegova dva obraza...

JANKU OGRISU st. ZA 80-LETNICO

Janko Ogris: življenje izpolnjeno z delom

Te dni obhaja znani in zaslužni koroški Slovenec Janko Ogris starejši, pd. Miklavž v Bilčovsu, 80-letnico svojega razgibanega življenja. Že kot mlad fant je moral na delo in si sam služiti kruh prav kmalu. Sadove vidijo koroški Slovenci pri narodno-političnem in prosvetnem delu, ki ga opravlja slavljenev v Bilčovsu že nad 60 let.

Bil je namenjen za učitelja. Toda znae koroške razmere so ta načrt prekrizale. Z vso vsmo se je posvetil Janko Ogris trudapolnemu, drobnemu delu na podeželju. Postal je na vasi in v fari in občini viden, ne samo na kulturnem področju, ampak tudi na političnem. Udeleževal se je že med vojnama različnih kulturnih in političnih posvetovanj in posegel s svojim zna-

njem ter jedrnatu besedo v potek časa.

Ni bil samo slučaj, da smo na kandidatni listi Koroške slovenske stranke ponovno videli njegovo ime. Tako je leta 1932 po odstopu poslanca župnika Starca postal njegov naslednik v deželnem zboru. Skupno z dr. Petkom sta krmarila stranko, kakor je pač bilo mogoče v tedanjem času.

Leta 1942, aprila meseca, so nacisti izgnali njega in njegovo družino z Miklavževega doma, iz koroške domovine. V izgnanstvu je bil eden tistih neumornih buditeljev, ki nikdar niso izgubili trdne vere v pravico na svetu, vere, da bo po temni noči sužnosti zasijal svetli dan svobode. Franc Rehsmann piše v svojih spominih „Rod pod Jeko“, da je Janko Ogris kot organist

v taborišču Schwarzenberg zaigral na koncu maše „Hej Slovani“. To pogumno dejanje je bilo za mnogo rojakov neprecenljivo bodrilo. Po bridkih in težkih izkušnjah izseljenstva in, ko mu je umrl na poti domov sin Jozelj, se je doma znova posvetil družini in domačiji in postal spet vodilen član slovenske skupnosti.

Ob tem visokem jubileju je tudi omeniti slavljenčevo globoko vernost in pomoč, ki jo je nudil bilčovskim župnikom. Vedno je iz srca rad dajal svoj dom na razpolago za vse slovenske kulturne in politične prireditve.

Koroški Slovenci, vsi brez izjeme, se klanjamo Janku Ogrisu ob njegovi 80-letnici in mu želimo še polno zdravja in zadovoljstva v krogu družine ter pri njegovem javnem in osebnem delu.

Narodni svet koroških Slovencev
Uredništvo Našega tednika

PRIREDITVE

Slovensko prosvetno društvo „Danica“ v Št. Vidu v Podjuni vabi na dramsko uprizoritev

GROZNA JAGODA V SONCU

v soboto, dne 4. novembra 1978, ob 20. uri pri Voglu v Šentprimožu. Gostuje: dramska skupina SPD Šentjanž v Rožu.

Ljubitelji odrske umetnosti pri srčno vabljeni!

VESELOIGRA

Antona Tomaža Linhart

„TA VESELI DAN“ ali „MATIČEK SE ŽENI“

v soboto, 11. 11. 1978, ob 19.30, v Kulturnem domu na Brnci. Prireditelj: SPD „Dobrač“ na Brnci.

V nedeljo, 12. 11. 1978, ob 11. uri, v Farni dvorani v Železni Kapli. Prireditelj: SPD „Zarja“ v Železni Kapli.

Gostuje: Igralska skupina ZKO Radovljica.

Zaradi odlične igre je skupina zastopala SR Slovenijo na srečanju amaterskih gledališč Jugoslavije v Skopju.

DOM V TINJAH

DOM V TINJAH PRIREJA IZREDNO ROMANJE V RIM

od ponedeljka, 6. 11. 1978 do sobote, 11. 11. 1978

Duhovni vodja: G. Anton Cvetko
Vozi: SIENČNIK

Cena: 2150.— šil. (za vožnjo, polni penzion v Rimu, skupinska slika, vse vstopnine in napitnine)

Spored:

- Avdiencia pri sv. očetu Janezu Pavlu II.
- Obisk rimskih bazilik in katakomb.
- Obisk grobov papežev: Janeza XXIII., Pavla VI., Janeza Pavla I.
- Domov grede obisk katedrale v Orvieto, Padova (cerkev sv. Leopolda in sv. Antona).

ROMANJE

na novi Slomškov grob v mariborski stolnici in na Ptujsko goro v soboto, 4. 11. 1978.

Cena za vožnjo 170.— šilingov. Prijave sprejema Dom v Tinjah, tel.: 0 42 39 / 642

POLET V INDIJO

26. 12. 1978 do 6. 1. 1979

OBISK VERSKIH IN KULTURNIH SREDIŠČ SEVERNE INDIJE

Spored:

- 26. 12.: Odlet: Ljubljana-Amsterdam-Delhi.
- 27. 12.: Prihod v Delhi — glavno mesto Indije — ogled mesta: Red Fort, Moschee Jamma, Raj Ghat itd.
- 28. 12.: Vožnja v Agra: Mausoleum
- 29. 12.: Polet v Varanasi (Benares), 750 km od Delhija.
- 30. in 31. 12.: Obisk mesta in prvi kontakt z Indijci.
- 1. 1.: Zjutraj polet v Kalkutto, največje mesto Indije.
- 1. in 2. 1.: Program v Kalkutti.
- 3. 1.: Zgodaj zjutraj ali že 2. 1. pozno zvečer, odlet iz Kalkutte v Bombay.
- 3. in 4. 1.: Program v Bombaju.
- 5. 1.: Izlet v Poona (Pune).
- 6. 1.: Popoldan odlet v Delhi-Amsterdam-Ljubljana-Celovec.

Organizacija: Podjetje Springer.

Cena: Približno 17.000.— šilingov.

Prijave sprejema Dom v Tinjah. Prijavitelji dobijo podrobnejši program z vsemi potrebnimi informacijami.

Irnberger: hočemo nuditi alternative...

Na seminarju o množičnih občinah v Železni Kapli je bila ena od prireditev „Avstrijska družba za raziskovanje medijev ter kulturne iniciative“ (Österreichische Gesellschaft für Medienforschung und kulturelle Initiativen). V tem društvu so zastopani časnikarji in kulturni delavci, kateri s sedanjim ustrojem publicističnega in kulturnega obratovanja niso zadovoljni in iščejo novih poti. Eden od predstavnikov tega društva je znani časnikar Harald Irnberger, glavni urednik dunajskega kulturno-političnega mesečnika Extrablatt. Z njim smo imeli sledeči pogovor:

NT: Gospod Irnberger, kdaj in zakaj je bila ta družba ustanovljena?

Irnberger: „Avstrijska družba za raziskovanje medijev ter kulturne iniciative“ je bila ustanovljena pred poldrugim letom. Ustanovili smo jo, ker smo mislili ter prišli do spoznanja, da se v Avstriji premalo dela na teoretičnih podlagah, predvsem v institucijah, ki naj bi se ukvarjale s kulturo. Problemi niso le v izvoženih tiri, kjer se

gibljejo odgovorni v Avstriji, temveč marsikje drugod. Že lani smo priredili seminar z Engelmanom, Rinserjevo, Zwerenzom in drugimi.

NT: S teoretičnimi podlagami publicistike se ukvarjajo tudi znanstveniki na dveh avstrijskih univerzah, v Salzburgu in na Dunaju...

Irnberger: ...že, vendar tudi pri teoretičnih vprašanjih gibljeta oba

instituta deloma v izvoženih tiri. Seveda so tu izjeme, kakor na primer Fabris in drugi, ki se ukvarjajo s problemi, ki so zanimivi in bi zaslužili še večje zanimanje. So pa na obrobni področjih publicistike tematski sklopi, ki so zanimivi predvsem zaradi položaja današnjega avstrijskega tiska.

NT: S podobnimi, če že ne istimi cilji, se ukvarja tudi Vaš magazin Extrablatt, ki je obesil na svojo programsko zastavo prav tako kulturno poslanstvo. Kakšne so Vaše tozadevne izkušnje — po enoletnem izhajanju?

Irnberger: V okviru našega kulturnega poslanstva skušamo uresničiti seriozen žurnalizem, ki odgovarja mednarodnemu standardu časnikarstva. V Avstriji kaj takega doslej še ni bilo. Zaradi tega tudi nimamo nobenih vzorov, po katerih bi se mogli orientirati, ampak si moramo vso vsebino sami pridelati.

Predvsem manjka v Avstriji strukturna informacija: vsi časopisi ter radio, pa tudi magazini, samo poročajo, kateri politik napravi s kom kaj, ali kaj reče in kdaj, nihče pa ne odvrne pogleda od tistih oseb in vpraša dalje, zakaj vse to in zakaj to ali ono. To gre skozi vse skupine in vsa področja. Predvsem pa ne pridejo do besede skupine in področja tem, ki so manjšine v vsakem oziru besede, ker pač manjšin ni možno dobro in z dobičkom spraviti na trg. Slovenci so, kakor vse manjšine, premajhni, da bi jih z dobičkom spravili na širši časopisni trg.

NT: In konkretno Extrablatt?

Irnberger: Kar zadene konkretno Extrablatt, je razvoj prodaje pozitivni, ker bere magazin mesečno 150.000 do 200.000 bralcev. Najbolj zainteresirane starostne skupine so kot prva tista od 30 do 40 let in kot druga tista od 20 do 30 let. Perspektivno gledano, leži naša prihodnost že v starostni strukturi. Na drugi strani je največja skupina naših bralcev tista, ki se strankarskopolično ne da fiksirati, torej tisti volilci, ki menjajo in nihajo.

Pa še po eni strani smo postali faktor: inozemski tisk nas pogosto citira. Pri notranjeavstrijskem tisku smo naleteli na pravi kartel molka. Vendar tudi avstrijski časniki niso mogli mimo tega, da so številko za številko pograbil nekaj tem, ki so bile objavljene v našem magazinu ter pisali o njih. V inozemstvu pa nas je npr. citiral francoski Le Monde, jugoslovanski tisk ter tudi zahodnonemški Stern je prevzel naše poročanje o celovškem kavarnarju in vodilnem SS-ovcu Lerchu.

KRŠČANSKA KULTURNA ZVEZA V CELOVCU

vabi na dramo

Jurčič-Inkret

Deseti brat

ki bo v petek, 8. decembra 1978, ob 14. uri v MESTNEM GLEDALIŠČU V CELOVCU.

Gostuje: SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE IZ MARIBORA.

Srečanje lutkarjev

Interesna skupnost Koroške dijaške zveze „Lutke mladje“ in „Oder mladje“ — Krščanska kulturna zveza — Dom prosvete v Tinjah vabijo na srečanje v Tinje, v nedeljo, 5. 11. 1978, ob 14. uri.

Spored srečanja:

Člani interesne skupnosti Koroške dijaške zveze „Lutke mladje“ in „Oder mladje“ predvajajo: Marjan Belina „VOLK in KOZLIČI“ Svetlana Makarović „HIŠA TETE BARBARE“

Razgovor z režiserjema:

TINE VARL (Lutke mladje)

FRANCI KONČAN (Oder mladje)

Splošni razgovor med vsemi sodelujočimi.

Bolj ali manj so konfrontirani s to dejavnostjo tudi starši članov obeh interesnih skupnosti, vzgojitelji, učitelji in profesorji. Z eno besedo vsi, ki so ali vzgojno povezani z nastopajočimi ali pa delujejo za širjenje slovenske besede.

Nato DRUŽABNO SREČANJE OB „TINJSKI ZAKUSKI“.

NAŠ TEDNIK izhaja vsak četrtek. Naroča se na naslov: „Naš tednik“, Celovec, Viktringer Ring 26. 9020 Klagenfurt. — Telefon uredništva, oglašnega oddelka in uprave 72565. Naš zastopnik za Jugoslavijo ADIT-DZS, Gradišče 10, 61000 Ljubljana, tel. 22207. Naročnina znaša letno: za tuzemstvo 150.— šil., za Jugoslavijo 150.— din za ostalo inozemstvo 250.— šil. (po zračni pošti 500.— šil.). — Lastnik in izdajatelj: Narodni svet koroških Slovencev — Odgovorni urednik: Nužej Tolmajer, Verovce štev. 2. 9065 Žrelec. — Tiska: Tiskarna Družbe sv. Mohorja v Celovcu, Viktringer Ring 26.

Pisma bralcev

Ali ljudje v Sloveniji stradajo?

Pod napisom „Lebensmittelknappheit tritt in Slowenien auf“ poroča Kleine Zeitung v številki od torka preteklega tedna na prvi strani o „dejstvu“, da po trgovinah Slovenije ni dovolj živil. Kleine Zeitung piše, da zmanjkuje po pol-dnevih kruha in v sobotah ter pred prazniki tudi mesa ni za dobiti.

Tako smo na naš državni praznik, pretekli četrtek, potovali člani našega kulturnega društva neka-ko „zaskrbljeni“ po opravkih v Ljubljano. Poleg potnih listov in dinarjev smo imeli v popotni torbi tudi pošteno malico (vsak po 4 kruhov z pristno rožansko zasa-ko!). Toda kakšno začudenje: prav pošteno smo se najedli jugoslo-vanskih specialitet na žaru. Vrh tega pa smo še nakupili za naše družine precej hlebov belega kruha, za nas same pa nekaj stekle-nic vina, Gavrilovičevih salam, ter cigaret.

Kaj pa je hotel povedati glavni urednik Kleine Zeitung Heinz Stritzl bralcem na Koroškem? Jim prav na liniji koroškega Heimat-diensta hoče predočiti sledeče: naš sosed zida pri nas na Koroš-kem tovarne, v lastni državi pa ljudje nimajo dosti živil, da bi se nasitili?

Nekje pa so — vsaj po mojem mnenju — tudi meje publicistične „prostosti“ in „svobode“. Nekje se nehalo vse šale. Mislim, da za družinskega očeta ni večje žalitve kot pa očitek: „Tvoji otroci pa strada-jo. Niti toliko ne pridelaš, da bi se tvoja družina nasitila!“ Ni večje žalitve za državo, kakor je ta, da se ji očita: „Lebensmittelknapp-heit...“!

Bog nam daj vsakdanji kruh! — z kruhom se ne smemo norčevati, predragocen je! Upam samo, da urednik omenjenega časopisa ne bi doživel časov, ki jih prerokuje Sloveniji!

Jožko Wrolich

Namenoma prezrti?

V hotelu „Obir“ v Železni Kapli sta obe osrednji organizaciji, NSKS in ZSO, priredili v petek zvečer sprejem. Namenjen je bil udele-žencem seminarja za masovne medije (množična občila), ki se je tam vršil. Na sprejemu so bili nav-zoč tudi slovenski kulturni in javni delavci. Toda ne vsi: manjkala sta oba slovenska občinska odborni-ka, izvoljena na samostojni listi. Oba, tako Franci Smrtnik, kakor tudi jaz, Lado Hajnžič, nisva spre-jela vabila in sploh o tem spreje-mu in seminarju nisva vedela. Da sva bila prezrta oba slovenska ob-činska odbornika, se nikakor ne da utemeljiti s protokolarno pomo-to. Se je to zgodilo namenoma? In to nekaj mesecev pred volitva-mi, ko naj bi bili vsaj v tem času slovenski občinski odborniki nav-zoči v mislih in dejanjih slovenskih voditeljev v NSKS in ZSO, če že to niso vso ostalo dobo!

Lado Hajnžič,
slovenski občinski odbornik
v Železni Kapli

ČESTITAMO!

Potem ko se je šele pred tedni tajnik SKD Globasnica naveličal samskega stanu, je očitno imel tu-di predsednik Luka Hudl podobne ali iste občutke: vsekakor je stopil pred oltar skupno z Anico Hašej. Nevesta je prav tako vnetja pro-svetna delavka: je namreč tajnica sosednega društva — SPD Srce v Dobrli vasi.

Čestitkam se pridružuje tudi NT!

Vogrški delavci so gostovali v Gorici

V Gorici priredijo vsako leto mi-sijonsko proslavo s tombolo, ka-tere dobiček je namenjen za misi-jone. Da se goriški Slovenci raje in v večjem številu udeležijo tom-bole, je še kaka igra. Vogrška igral-ska skupina je že pred tremi leti nastopila v Gorici, in ker so bili ljudje z njo zelo zadovoljni, so jo letos povabili, da pride s svojo ve-seloigro „Zadrega“ gostovat.

Tako so se Vogrščani v nedeljo, 29. oktobra, ob krasnem vremenu

peljali v Gorico in tam v „Katoliš-škem domu“ zaigrali tako, da so hitro osvojili obiskovalce v polni dvorani in je navdušenje vedno bolj rastlo. Goričani so bili zelo zadovoljni nad igranjem, pa tudi zato, da zopet enkrat vidijo igro po njihovi želji in se pošteno na-smejejo in smeja je res bilo do-volj. V Gorici večkrat gostuje tu-di poklicno „Slovensko gledališče“ iz Trsta, ki pa jih navadno zaradi-tuje problematike vsebinsko ne za-

dovolji. Sedaj so pa zopet enkrat, kot so rekli, doživeli „ljudski tea-ter“.

Isto nedeljo je moški pevski zbor „Mirko Filej“ gostoval v Dobrli va-si. Koristna je taka izmenjava, da spoznava eden drugega in vsak prinese drugam nekaj svojstvene-ga in vsi čutijo: isti narod smo.

Prejšnje dni je bil na obisku v župnišću indijski laični misijonar Ludovik Zabret in vrnil obisk pro-vizorja Vinka Zaletela v Indiji. Za-

Dob: Pušnikovega očeta ni več

Sredi oktobra se je izteklo blago, truda polno življenje Pušniko-vega očeta v Dobu. Dopolnil je se-demdeset let. Bil je najstarejši otrok kmečke družine, ki jo je prva svetovna vojna najhuje prizadejala. Oče je padel na Ruskem že leta 1915, mati pa je bila zadeta od kapi, ko je dobila to žalostno spo-ročilo. Umrla je, ko je bilo naj-mlažše dete staro šele tri tedne. Otroke so razdajali v rejo dobrim ljudem in sorodnikom, v hišo pa nastanili ruske vojne ujetnike, ki so delali pri kmetih na vasi. Tako je odrasčala petčlanska družina med seboj ločena. Le stric iz Ame-rike je pošiljal denar za uboge si-rote, ki pa je skozi razvrednotenje zgubil svojo veljavo.

Ko je Pušnikovemu očetu varuh po letih izročil obubožano kmeti-jo, je bilo treba postaviti nova po-slopja. Dobri stric je spet poma-gal, da so dobili svoj dom. Nato so se kmalu osamosvojili. Ena hči se je primožila v znano Ješenovo družino v Libučah. Vzela je s seboj svojo sestro kot domačo pomoč-nico, brat Peter pa si je postavil

hišo v Vogrčah. Najmlajši brat pa je odšel v salezijanski red v Slo-venijo. Oženil pa se je tudi pokoj-nik. Dobro ženo je dobil pri Kuk-manu v Mali vasi pri Globasnici. Rodila sta se jima sin in hčerka, ki sta tudi že oba poročena, hčer-ka je omožena pri Brežniku na Bregah, sin pa je pripeljal mlado ženo iz Jugoslavije na očetov dom.

Ves rod slovi po narodni zaved-nosti. Po vseh družinah govorijo izključno slovensko. Tako so se poslovlili tudi od svojega brata in strica in očeta. Vsi trakovi na ven-cih so bili slovenski, slovenska tu-

di osmrtnica. Na pogrebu dne 13. oktobra v Žvabku se je zbralo ve-liko žalnih gostov. Domačemu žup-niku Simonu Wutteju je asistiral pliberški kaplan Janez Rovn kot zastopnik salezijancev. Domači župnik je zelo hvalil zvestobo raj-nega do matere Cerkve, pa tudi do rodnega jezika. Ob odprtem grobu se mu je v imenu slovenske narodne skupnosti zahvalil bivši mandatar Mirko Kumer. Slavil ga je v zgled mladini, ki naj bi ga posnemala. Naj si blagi oče spo-čije v svoji ljubljani zemlji. Osta-lim velja sožalje.

Nove literarne aktivnosti Leva Detela

Na Dunaju je pri založbi Rhom-bus izšla nova knjiga pisatelja Le-va Detela, ki jo je napisal v nem-ščini. Gre za kratek roman, ki se imenuje „Spoštovanje vzbujajoče kretnje vladanja“ (Imponiergebär-den des Herrschens). Detela pri-poveduje zgodbo nekega navidez-nega krojača, ki zaide v čudno mesto z imenom Trist, oziroma Trest, Trost, Trüst, Träst, Tarst, Trööst ali pa, kot je označeno v zadnjem, osmem poglavju: TTRRSST. Gre za besedne igre in posebne premene, ki pa vse ka-žejo Detelovo povezanost in nave-zanost na mesto Trst, s katerim se je v novem romanu nekoliko literarno poigral. Krojač, ki zaide v Trst, si namreč domišlja, da je kralj. Zato ga zaprejo, oziroma pošljejo v bolnišnico za duševne bolezni. Lev Detela na zanimiv na-čin razmišlja o problemu duševnih obolenj, istočasno pa razgalja na-čine slabega vladanja in obvla-danja ljudi. Delo je napisano v iz-virnem jeziku, ki postavlja v resnici običajno uporabo jezika pod vpra-šaj. Avtor namreč želi, da uporab-ljamo kritičen jezik, v katerem iz določene razdalje motrimo same-ga sebe, družbo, ki nas obdaja, in stvari ter ideologije.

Knjiga je zelo lepo opremljena, vezana v platno, natisnjena na ze-lo dobrem papirju in se je pravkar uvrstila v izbor za najlepše natis-njeno avstrijsko knjigo tega leta. Temu primerno cena knjige niti ni visoka: 112.— šilingov.

Iz knjige bo Lev Detela bral v okviru Avstrijskega knjižnega ted-na 4. novembra v dunajskem Hof-burgu, medtem ko bo 30. novem-bra predstavil novo knjigo in iz nje bral v dunajskem Literarnem društvu (Österreichische Gesell-schaft für Literatur). 9. novembra predava Lev Detela v okviru sre-čanja gradiščanskega Hrvatskega akademškega kluba (HAK) o kr-

ščanskem socializmu v Sloveniji pred vojno in po vojni. Predavanje bo v nemščini.

Lev Detela je pravkar oddal v tisk dve novi nemški knjigi, ki bo-sta izšli naslednje leto. Prva knji-ga je industrijski roman o fanta-stičnosti sodobnega sveta in se imenuje „Pogovori pod tovarniški-mi dimniki“. V drugem delu je Lev Detela zbral svoje nemške dram-ske tekste, v katerih žigosa vojno, potrošniško zmedo, korupcijo in ne-človečnost. Poleg drame „Umor ne-kega očeta“ in „Zdravljenje črvov“ bo v delu natisnjena predvsem Detelova obširna groteskna drama „Tisočletna vojna“ (Der tausend-jährige Krieg), v kateri postavlja Detela na oder tiranije od Julija

bret že 31 let deluje v Indiji kot gospodarski strokovnjak, ki spre-minja puščave in gozdove v rodo-vitna polja, ustanavlja kmetijske šole in je vzor vsej Indiji, kako naj si domačini pomagajo iz revščine k boljšemu življenju. Hotel se je pe-ljati z Vogrščani, da bi zopet en-krat po 31 letih videl slovensko igro. Med potjo je pripovedoval o svojem delu in razmerah v Indiji. Rekel je, da se v vseh 30 letih ni toliko nasmejal kot pri tej vese-loigri.

Po dobri pogostitvi in ob doma-čem vinu so se dobre volje in s pesmijo od Gorice do meje vrnili domov.

PLIBERK (Bergova galerija)

- Od 2. novembra naprej bo gale-rija prof. Wernerja Berga zapr-ta. Obisk za skupine je možen
- po dogovoru z vodjo galerije direktorjem Valentinom Vauti-jem (tel. 0 42 35 / 21 67 ali 30 31).
- Priporočamo obisk galerije predvsem društvom, pevskim zborom in seveda tudi dijakom
- Slovenske gimnazije. Priporo-čamo, da se pri načrtovanju skupinskih izletov še bolj in v večji meri upošteva Bergova galerija, ki je brez dvoma naj-boljša tovrstna izletna točka za kulturno zainteresirane koroške Slovence.

Cezarja do Adolfa Hitlerja in Jo-sipa Stalina — in to na parodisti-čen način. Knjiga, ki jo bo izdalo Višješolsko filozofsko združenje na Dunaju, bo imela naslov „Ti-sočletna vojna“. Protimilitarizem je tudi osnovno sporočilo te ce-lotne Detelove knjige. Delo „Pogo-vori pod tovarniškimi dimniki“ pa bo izšlo pri založbi Rhombus, kjer izhaja večina Detelovih nemških del.

Kot tretji nemški natis pripravlja avstrijski Institut za narodne sku-pine prevod Detelove leta 1977 pri celovski Mohorjevi družbi izdane knjige o slovenskih koroških pe-snikih in pisateljih, ki je preje — kot podlistek — izhajala tudi v Našem tedniku.

Koncert moškega zbora „Mirko Filej“ iz Gorice

Moški zbor „Mirko Filej“, ki je med koroškimi Slovenci že zelo dobro znan, predvsem v Rožu, je tokrat na povabilo Krščanske kulturne zveze nastopil zadnjo nede-ljo v Kulturnem domu v Dobrli va-si. Prireditelj tega koncerta je bilo domače Slovensko prosvetno dru-štvo „Srce“.

Zbor, ki ga vodi Zdravko Klanj-šček, je v svojem koncertu izvajal zelo pester program od Oskar De-va — Čej so tiste stezice, Mirko Filej (besedilo Milka Hartman) — Mojim ročcam vodice, Lojze Bra-tuš — Kaj viharjev bi se bali, Ra-do Simoniti — Na Kiparskem pa tja do ruske pesmi Kalinka.

Štiridesetčlanski zbor je podal pesmi zelo ubrano in kvaliteta zbo-ra je brez dvoma na zelo visokem nivoju. Saj je ta zbor pred leti tudi nastopil na Naši pesmi v Mariboru in osvojil dvakrat bronasto pla-keto.

Zboru in dirigentu samo česti-tamo in jim želimo še nadaljnjo uspešno delovanje v prid naši slo-venski pesmi.

Občinstvo je bilo brez dvoma presenečeno. Med izvajanjem je pevce nagradilo z navdušenim aplavzom. Seveda bi zaslužili gost-

je iz Gorice več poslušalcev pred-vsem iz bližnje okolice, kajti ko-roški rojaki nimajo vedno mož-nosti slišati tak kvaliteten zbor in to še iz zamejstva.

Pred koncertom je v imenu do-mačega društva pozdravil pred-sednik Tine Wastl predvsem na-stopajoče iz Gorice, poleg doma-činov je še pozdravil dekana pro-šta Franca Brumnika, rektorja tinj-skega Doma Jožeta Kopeiniga in tajnika Krščanske kulturne zveze Nužeka Tolmajerja.

Tudi predsednik zbora Sturm se je zahvalil za povabilo in dejal, da s tem obiskom dokazujejo solidar-nost in podporo v boju za pravi-ce, za katere se borijo koroški Slo-venci. Predvsem Slovenci iz zamej-stva morajo še posebno strnjeni sodelovati in se srečati.

Še pred nastopom je zbor imel snemanje za celovski radio, tako da bodo poslušalci tudi po ra-dijskih valovih imeli možnost sli-šati ta zbor.

Zbor je bil zelo presenečen nad gostoljubnostjo koroških rojakov, predvsem pa nad gostoljubjem v penzionu družine Stern v Stari va-si. Tako je tudi pozno v noč zado-nela še pri Sternovih koroška slo-venska pesem.

● PRODAJ KUHINJO, skoraj novo.

Mere: 2,60 x 1,60 okoli kota.

Interesenti naj se javijo telefonsko: 0 42 22 / 70 1 35 / 31 (Wrolich).

V TURISTIČNI VASI PRI SV. KRVI

Ob takih premišljanjih zagledamo naenkrat pred seboj značilno cerkev z gotskim stolpom — simbol Sv. Krvi — Heiligenblut. Na cestah je bilo vse polno turistov. Nikjer nismo mogli odstaviti našega vozila. Šele daleč od hiš smo našli parkirišče, da smo izlezli. Šli smo peš nazaj v vas. Največ trenja je bilo pri pošti. Vsak turist je kupoval znamke in jih lepil na razglednice, ki jih je bil napisal. Tudi jaz sem odtod pisal domov, da bodo vedeli, da še na Koroskem hodim.

Potem sem skušal telefonično doseči župana in bivšega kolega iz Kmetijske zbornice, Laknerja. Pa je bil občinski urad že zaprt, tudi na domu se nihče ni oglasil. Bom moral pač osebno do njega, da bi le vedel, kje ima svojo hišo. Ko gar sem vprašal, če ve, kje je županova hiša, ich weis es nicht! (Nisem od tod in tega ne vem). Šele neke kuharice so povedale, da moram nazaj izven vasi, nato pri „Martri“ zaviti na pot pod cesto in mimo prve hiše do druge, tam je župan Lakner doma. Prej pa smo si ogledali še znamenito cerkev, ki je bogato gotsko okrašena in ima tudi kletno cerkev — kripto. Tam je gorelo ob grobu sv. Briciusa na množičnem svečniku vse polno luči. Tudi midva z bratom sva kupila vsak eno svečo in jo prižgala v spomin najini dobri materi, ki smo jo lani pokopali. Nečak, ki je pogosto tudi spremljevalec tujih gostov, pa je povedal legendo o Sv. Krvi: Nek kristjan, po imenu Bricius, je bil v turški vojaški službi in postal celo general. Obdržal pa je vero v Kristusa in si želel na starost oditi spet v rodne kraje v Nemčiji. Sultan ga je hotel zadržati zase in v sporu zalučil v podobo Kristusovo na steni svoj handžar. A glej čudo: Iz papirnatih podob se pritekale tri kaplje krvi. Bricius je to kri ustregel v malo stekleničko in se odpravil na pot domov. Zvedelo se je, da, kdor ima to Sv. Kri, mu bo vsaka želja izpolnjena. Tega se je zahotelo sultanu, zato je poslal za Bricijem vojake, da mu to dragocenost odvzamejo. Ta pa jo je skril že prej tako, da si je v mečo nože napravil globoko zarezo in vanjo vtaknil stekleničko, da je tam zarastla. Zato vojaki niso nič našli pri njem in je mirno potoval

dalje. Ko pa je šel čez visoke plavnine, ga je zajel snežni metež, da je tam zasut zmrznil. Ko so kmetje pozimi s sanmi vozili seno s plavnine, so našli, da iz snega rastejo trije žitni klasi. Začuden so odkopali sneg in našli mrliča, iz čigar meče so poganjale bilke z klasi. Korenine bilk so segale prav v stekleničko, kjer je bila sveža sveta kri. — Najprej so postavili tam kapelico, nato pa sedanjo veliko cerkev, okoli pa je nastala vas in dobila ime pri Sveti krvi — beim Heiligen Blut.

Sv. Bricius počiva v kletni cer-

grešil in dobil zaporno kazen, ki je na fronti pa ni bilo časa odsedeti. Spremenili so mu jo v zaporo dopusta. Ko je prišel čas, da bi se peljal domov na težko pričakovani dopust, je moral žalostno gledati, kako se vozijo drugi, ki bi še sicer ne bili prišli na vrsto. Bil je žalosten, zato se je začel smiliti mehkosrčnemu špisu (poveljniku za notranje zadeve pri pisarni), ki ga je kot pridnega vojaka zelo cenil. Sklenil mu je olajšati kazen. Obstajala je možnost, da so mogli zaslužne vojake poslati s fronte na oddih v neko letovišče ob jezeru

„Vaša očesna bolezen ima druge vzroke, teh pa mi tukaj ne zdravimo, morate na oddelek za kožne bolezni. Nekaj so našli v vaši krvi, ko bo to ozdravljeno, boste pa zopet dobro videli.“

Ko je bil ogled končan, je vprašal strežnika, kaj da bi bili našli v njegovi krvi. Strežnik mu je nekaj šepnil na uho. Kar prebledel je in onemel sedel na svojo posteljo. Ni si mislil, da bi se mogla vojaška bolezen še po 34 letih v krvi nahajati in povzročati poslabšanje vida. Vendar ni hotel priznati, da bi imel kdaj s čim takim

ščine v gostilnah rade zavlečejo, sem rajši naročil zanj lepe pozdrave in se poslovil od prijazne žene. Kdor ima tako skrbno oskrbovalko živine pri hiši, potem lahko županuje in zastopa gorske kmete tudi v oddaljenem Celovcu.

Vsledi smo se v avto in vozili brez pristanka naravnost v Mallnitz.

POKAZALI SO NAM SLIKE

Za ta večer sta bratova sinova napovedala skioptično predavanje o gradnji domače hiše in družinskih dogodkih pri Kumerjevih. Nekaj slik je prispeval še mladi doktor vsega zdravilstva, pa tudi mož nečakinje Ani. Hansi so prinesel celo škaflo diapositivov. K predavanju so povabili vseh 34 poletnih gostov.

Zanimanje je bilo veliko. Soba, kjer dobivajo gostje zajtrk, je bila zelo polna. Predavatelja sta se izmenjavala in govorila res zanimivo ter tudi šegavo. Imel sem vtis, da sta tudi pripovedovala gotov del šegavosti od svojih davnih prednikov, starih Rutarjanov. Saj je znano, da je rod Vautijev in Rinoljanov okoli leta 1900 bil zelo šegav. Vsako stvar so pač zabelili s šalo. To šaljivost je prinesla na Blato tudi naša mati Liza in jo dala naprej svojim sinovom in pa vnukom. Le škoda, da Mallničarjem ni mogla dedno zapustiti tudi slovenskega jezika. Vnuki v Mallnitzu imajo nemški materin jezik. Oče jih je sicer hotel naučiti svoje rodne govorice, a ni uspel. Vpliv okolja je pač premočan in to je čisto nemško.

Kazali so slike, kako so domači moški sneli čez hišo prejšnje ostreže in jo začeli nadzidovati z Ytong-kvadri, da je dobila še drugo nadstropje. Streho so ji naredili nato novo, eternitnasto. Prejšnje cementne strešnike so skrbno sneli in jih zravnali ob meji. Hoteli so jih prodati za četrtno nabavne cene. A glej, nihče ni hotel kupiti, tako jih bo moral brat sedaj dati sicer še dobrih, a starih nabasati in odpeljati v odpad. Ko bi bil prej vedel, da mu bodo ostali, bi jih bil kar čez streho po drči spuščal na tovarnjak in razbite odpeljal v grobljo. Bi bilo mnogo manj dela z njimi.

(Dalje prihodnjič)

MIRKO KUMER-ČRČEJ:

4

Moje drugo potovanje ...

kvi, ljudje ga zelo častijo, ni jim pa uspelo, da bi ga tudi v Rimu proglasili za svetnika.

Ob cerkvi je malo pokopališče za domačine. Posebej zaznamovani pa so oni, ki so našli kot turisti smrt v gorah. Imajo posebne kovinate table z podatki, od kod so bili doma in kdaj so našli smrt v skalovju. Jih je kar lepo število, teh junakov-plezalcev, a tudi mnogo neprevidnežev, ki so lahkomišelnost tvegali življenja. K njim spadajo tudi oni, ki so bili zasuti od plazov, ko so se smučali na planinah. Tudi bela smrt terja vsako leto več žrtev.

SPOMIN NA SOVOJAKA

Pogledali smo še spominsko tablo na v zadnji vojni padle junake in mučenike. Med njimi je bilo tudi ime mojega sovojaka, mladeniča, ki je čisto po nedolžnem zgubil življenje. Že z 18-imi leti so ga poklicali k vojakom. Bil je zelo marljiv, zato so ga pridelili v pomoč kuhanju. Kuhala pa nista na bojišču pri kanonih, ampak precej bolj zadaj v neki ruski vasi. Od tam so pa vsako opoldne s konji vozili hrano na bojišče. Tudi on je večkrat prišel zraven, da je razdeljeval naš Eintopfgericht (enolončno jed). Delil je pravično in smo ga vsi radi imeli. Pa se je zgodilo, da je nekaj kavalirskega za-

v Estoniji. Poslal je tja našega kuharskega pomočnika, da bo lažje požaloval svoj ponesrečeni dopust. Pa že čez teden dni je prišlo žalostno sporočilo, da ga ni več med živimi. Pri kopanju v jezeru je kot neplavač utonil. Vsem sovojakom se nam je škoda zdela zanj. Tudi tu lahko rečemo, da ni bil toliko sam osebno kriv, pač pa vojna, ki ga je pripeljala v take okoliščine.

ZNANEC IZ BOLNIŠNICE

Našel sem tudi grob tretjega znanca, ki sem ga spoznal leta 1951 v bolnišnici za oči. On je bil tedaj že starejši človek, ki je služil še v prvi svetovni vojni in tudi že prej kot aktivni vojak, tri cela leta. Napredoval je do korporaia, med vojno pa so ga povišali v zugsführerja (četovodja). Podelili so mu več odlikovanj. Živo je znal pripovedovati vojne zgodbe z bojišč, pa tudi iz življenja vojakov v zaledju. Tam se je dogajalo včasih marsikaj pestrega. Zdaj na starost mu je začel pešati vid in hišni zdravnik ga je napolil v bolnišnico.

Tu so začeli preiskovati celega. Jemali so mu kri in ko je bil izvid znan, mu je dejal zdravnik pri ogledu: „Vi morate na drug oddelek, vi ne spadate k nam.“ „Kam pa,“ je prestrašeno vprašal. „Saj me vendar oči bolijo.“

opraviti. Delal se je prepadenega in venomer ponavljal: „To pa danes prvič slišim! O tem pa ne vem ničesar! Gotovo gre tu za pomoto! To je pa že presneto neumno! Kaj takega je sploh nemogoče!“

Vendar strežnik ni poslušal njegovih izgovorov. Pospraviti je moral svoje stvari in odšla sta na oddelek, kjer so mu bolj znali pomagati. Z nekaj injekcijami so uničili strupene kali v njegovi krvi in lahko se je spet vrnil na svoj dom v to gorsko vasico. Počivaj v miru v domači zemlji!

ŽUPANA NI DOMA

Bilo je že čas spraviti se od tod, če hočemo grede še obiskati župana. Poslala sva šoferja po avto in med čakanjem nanj gledala na najvišji vrh Großglocknerja, ki je bil še obžarjen od zahajajočega sonca, dočim so v globeli že legale mračne sence. Kmalu smo bili pri županovi domačiji. Držal je tradicijo in ohranil zunanji videz poslopij v tipičnem alpskem slogu. Mlada žena je prišla iz hiše že z žehtarjem za molžo.

Povedala je, da župana še ni doma. Odšel je v vas Mörttschach k nekemu pogrebu in se bo vsak čas vrnil. Naj malo počakamo, če smo že tako od daleč prišli, je menila njegova snaha.

Ker vem, kako se take pogreb-

Bebec je zapel z lepim in čistim glasom:

„Kaj nam pa morejo — morejo — morejo —“

Grbec je natočil vina sebi in obema onima ter je rekel šepavcu:

„Tako se mi zdi, ko točim, kakor da bi mi trije ne smeli sedeti za mizo. Še v kotu ne. V veži in na tleh je po pravici naša miza!“

Šepavec se je ozrl po izbi, ki je bila gluha in nema.

„Kar ostanimo, dokler je vse prazno!“

Tedaj je grbec povedal glavo.

„Preveč je prazno! Nikoli nisem maral takih izb, kjer človek devetkrat sliši lastno besedo. Že otroka me je bilo strah, kadar sem bil sam, četudi ob belem dnevu. Zdelo se mi je: zdajle se odpro duri, prav počasi, prav tiho, še kljuka ne bo klenknila; in ko bodo odprte nastezaj, bo stopil v izbo — kdo?“

„Kdo?“ je mrko izpod čela vprašal šepavec ter se je ponevedoma ozrl proti durim.

„Saj to je najhujše — kdo? Ne bilo bi strahu, da bi človek vedel, kdo in kakšno je strašilo, tista prikazen, ki čaka pred durmi, da nagne kljuko, se priplazi v izbo. Strah je bolezen, ki snuje v samotnem srcu prečudne podobe, dokler jih nekoč ne utelesi. Le slutnja je neznanega, izvenčloveškega; zato umrje človek od strahu, ker mora umreti; kako bi živel med glasnimi ljudmi, ko je bil že pogledal na ono stran?“

Bebec je buljil prédse s praznimi očmi in je pel brez nehanja:

„Kaj nam pa morejo — morejo — morejo —“

IVAN CANKAR:

4

Podobe iz sanj

„Oče so obljubili, da mi prinesejo puško s seboj!“

„Kako bi jo prinesli, če so padli!“ ga je osorno zavrnila Lojzka.

„Pa so jih pobili ... do mrtvega?“

„Do mrtvega!“

Osmero mladih, nastezaj odprtih oči je zamolklo in plaho strmel v mrak ... strmel v nekaj neznanega, srcu in pameti nerazumljivega.

Ob tistem času sta sedela stari oče in stara mati pred hišo na klopi. Zadnja rdeča zarja se je svetila izza temnega listja na vrtu. Tih večer je bil; samo od hleva sem se je pridušeno glasil zategnjen, že hripav jok; najbrž je bila tam mlada mati, ki je bila šla krmit živino.

Stara dva sta sedela globoko sključena, tesno drug ob drugem in sta se držala za roko, kakor že dolgo ne poprej; gledala sta v nebeško zarjo večerno z očmi brez solz in nista rekla nobene besede.

STRAH

Troje jih je sedelo za mizo; eden je imel grbo, drugi je šepal, tretji je bil bebec.

Šepavec je smehljaše pokazal nanj.

„Ta je tudi pač že pogledala na ono stran! Ali veš, kaj se mu je pripetilo, ko je bil še otrok? Bil je nekoč sam doma, v veliki izbi, in pozen mrak je že bil; domači so bili šli nekam na svatbo zijala prodajat. Otrok se je stisnil v kot in je gledal, kako se plazi noč po prstih zmerom bliže proti njemu. Tedaj se spomni nanj sosed, stric Šimen, ter ugane koj prav posebno burko. Poišče votlo bučo, ji napravi oči in usta ter pritrdi vanjo prižgano svečo. To bučo si postavi na glavo, nato si ogrne še dolgo belo rjuho in tak se napoti v vežo. Prav tiho, prav počasi odpira duri, odpre jih nastezaj, stoji na pragu visok in strašen in ne reče nobene besede. Kakor je bil prišel, tako odide, prav tiho in počasi zapre duri za seboj. Nato ugasne zunaj svečo, vrže bučo in rjuho stran ter se povrne v izbo ves vesel in glasen. „No, Mihec, kaj pa ti, da si tako sam in tih in da se skrivaš v kot? Ali te je morda strah?“ Otrok ne zine, tišči se k zidu, se trese po vsem telesu in šklepeče z zobmi. „No, Mihec, kaj bi se tresel — saj sem jaz, stric Šimen!“ Otrok molči. Jezik se mu je pač še razvezal, pamet pa mu ni shodila nikoli ... Kaj, ali je ta tudi pogledal na ono stran, ko je videl strica Šimna z bučo in rjuho?“

„Tudi ta je pogledal na ono stran ... blagor mu, da je pogledal tako zgodaj!“ je zamišljen in žalosten odvrnil grbec. „Saj ni videl strica Šimna! Če bi bil koj takrat, kar pred njim snel bučo, vrgel rjuho stran ter se mu zasmejal naglas, bi otrok ne verjel, da prikazen ni bila prikazen, temveč da se je bil našemil stric Šimen. Ker v hipu, ko so se odprle duri nastezaj in se je visoko pred njim zasvetilo dvoje rdečih oči, je ugledal tisto, kar je bilo v samotni zasnovalo že njegovo splašeno srce samo ... Blagor se

RADIO CELOVEC SLOVENSKE ODDAJE

NEDELJA, 5. novembra: 07.05—07.35
Duhovni nagovor — Naj pesmica naša darilo vam bo.

PONEDELJEK, 6. novembra: 14.10—15.00
Celovski radijski dnevnik — Zbo-
rovska glasba.

TOREK, 7. novembra: 09.30—10.00
Pisani svet — 14.10—15.00 Celovski
radijski dnevnik — Šport — Knjige za
vas.

SREDA, 8. novembra: 14.10—15.00
Celovski radijski dnevnik — Komorna
glasba.

ČETRTEK, 9. novembra: 14.10—15.00
Celovski radijski dnevnik — „Kdo je
za koga?“

PETEK, 10. novembra: 14.10—15.00
Celovski radijski dnevnik — Zabavna
glasba — Spominska oddaja.

SOBOTA, 11. novembra: 09.45—10.30
Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

TV AVSTRIJA 1. SPORED

NEDELJA, 5. novembra: 15.25 Zvez-
da na Zahodu — 17.00 Maček v škor-
njih — 17.30 Wikie in močni možje —
17.55 Za lahko noč — 18.00 Klub se-
niorjev — 18.30 Sadovi te zemlje —
19.00 Avstrija v sliki ob nedeljah —
19.25 Kristjan v času — 19.30 Čas v
sliki 1 s kulturo — 19.50 Šport — 20.15
Kraj kaznjivega dejanja — 22.00 Šport
— 22.10 Nočni izbor — 22.55 Teolo-
gija v pogovoru: Branje in življenje —
biblija — 23.35 Poročila.

PONEDELJEK, 6. novembra: 9.00
Am, dam, des — 9.30 Dežela in ljudje
— 10.00 Kaj je film? — 10.30 Sence
preteklosti — 17.30 Am, dam, des —
17.55 Za lahko noč — 18.00 Golden

silents — 18.30 Mi, družinska oddaja
— 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v
sliki 1 s kulturo in športom — 20.00
Šport ob ponedeljkih — 20.55 Ceste
San Francisca — 21.40 Poročila in
šport.

TOREK, 7. novembra: 9.00 Am, dam,
des — 9.30 Songs alive — 10.00 Sol-
ska televizija: Povezave halogenov —
10.30 Le dernier milliardaire — Zadnji
milijarder — 17.30 Am, dam, des —
17.55 Za lahko noč — 18.00 Juveli 7.
kontinenta — 18.30 Mi, družinska od-
daja — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30
Čas v sliki 1 s kulturo in športom —
20.00 Risiko — 21.20 Telemuzej —
21.25 Panorama — 22.25 Zvezde gle-
dajo dol — 23.15 Poročila in šport.

SREDA, 8. novembra: 9.00 Oddaja z
mišjo — 9.30 Gospodariti — 10.00 Sol-
ska televizija: Prednja Avstrija — 10.30
Obrniti se v prihodnost — 11.15 Zgub-
ljena mera — 17.00 Zlata roža — 18.00
Mož v hiši — 18.30 Mi, družinska od-
daja — 19.00 Avstrija v sliki 1 s kul-
turo in športom — 20.00 Waterloobridge
— 21.45 Poročila in šport.

ČETRTEK, 9. novembra: 9.00 Am,
dam, des — 9.30 Francoščina — 10.00
Solška televizija: Obraz stoletij —
10.30 Waterloo-bridge — 17.30 Am,
dam, des — 17.55 Za lahko noč —
18.00 Prosimo za mizo — 18.30 Mi, dru-
žinska oddaja — 19.00 Avstrija v sliki
1 s kulturo in športom — 20.00 Servisni
predal — 20.15 Dalli, dalli — 21.45
Poročila in šport.

PETEK, 10. novembra: 9.00 Am, dam,
des — 9.30 Ruščina — 10.00 Solška
televizija — obisk razstave „Gotika v
Avstriji“ — 10.30 Klub seniorjev —
11.00 Tudi majhni hočejo navzgor —
17.30 Am, dam, des — 17.55 Za lahko
noč — 18.00 Start v pustolovščino —
18.30 Mi, družinska oddaja — 19.00
Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki 1
s kulturo in športom — 20.15 Pozor,
stopnica! — 21.05 Argumenti — 21.50
Šport in reklama — 22.00 Bonnie in
Clyde — 23.50 Poročila.

SOBOTA, 11. novembra: 15.25 Sko-
raj junak — 17.00 Športna abeceda —
17.30 Moj stric z marsa — 17.55 Za
lahko noč — 18.00 Panoptikum —
18.25 Dober večer... Heinz Conrads

— 19.00 Avstrija v sliki z aktualno Juž-
notirolsko — 19.30 Čas v sliki 1 s kul-
turo — 19.55 Šport — 20.15 Eden proti
vsem — 21.50 Šport — 22.05 Vpraša-
nja kristjana — 22.10 Dvanajst opoldne
— 23.30 Poročila.

TV Avstrija 2. spored

NEDELJA, 5. novembra: 11.15 ORF-
stereo-koncert: Rossini, Wagner, Strauß
— 17.00 Dežela in ljudje — 17.30 O 9
— Štajerska — 18.00 Zadnji milijarder
— 19.30 Munsterjevi — 20.00 Pazar
gramofonskih plošč — 20.15 Odkritelji
— 21.20 Bralni znak — 22.00 Čas v
sliki 2 — posebna oddaja o ljudskem
glasovanju.

PONEDELJEK, 6. novembra: 18.00
Songs alive — 18.30 2 ccm življenja —
19.05 Praški Decameron — 19.30 Ki-
tara za vse — 20.00 Zvezde gledajo
dol — 20.55 Veselje ob glasbi — 21.40
Čas v sliki 2 — 22.10 Filmska dežela
Švica.

TOREK, 7. novembra: 18.00 Mnogo
poti — en cilj — 18.30 Znanje ak-
tualno — 19.30 Veselje ob glasbi —
20.00 Pickpocket — 21.15 Čas v sliki
2 s kulturo — 21.50 Club 2.

SREDA, 8. novembra: 18.00 Franco-
ščina — 18.30 O 9 — 19.00 Evropa v
20. stoletju — 19.40 Sonce nad štirimi
stolpi za zvonove — 20.00 Teleobjek-
tiv — 20.50 S streho, šarmom in me-
lono — 21.40 Čas v sliki 2 s kulturo
— 22.15 Trailer.

ČETRTEK, 9. novembra: 18.00 Ru-
ščina — 18.30 Bralni znak — 19.30
Spotlight — 20.00 Kamouraska — 22.00
Čas v sliki 2 s kulturo — 22.35 Club 2.

PETEK, 10. novembra: 18.00 Orien-
tacije — rumena zvezda v Avstriji —
18.30 Od cesarja do komune — 19.30
Trailer — 20.15 Tako bodo nastale iz
živali rastline — 21.05 Polčas — 21.55
Čas v sliki 2 s kulturo ter karikaturami
tedna — 22.30 Poptika.

SOBOTA, 11. novembra: 16.00 Ser-
visni predal — 16.15 Teleobjektiv —
17.00 Club regional — 17.55 Gospoda-
riti — 18.25 Brez nagobčnika — 19.30
Pustolovščina divjina — 20.00 Galerija
— 20.15 Doktor — 21.15 Teden kaba-
reta Innsbruck — 22.05 Svetovno pr-
venstvo v latinsko-ameriških plesih.

ročila (do 12.35) — Čudovita leta fil-
ma, serija — Okrogli svet — Poročila
— Moda za vas — Skopje 78, festival
zabavnih melodij — Sportna poročila
— Čudodelka — 19.10 Risanka — 19.20
Cikcak — 19.30 TV dnevnik — 20.00
Maček pod čelado — 21.05 Zibelka
Bogomilov, dokumentarna oddaja —
21.35 TV dnevnik — 21.50 Risanka —
21.55 Športni pregled.

PONEDELJEK, 6. novembra: 9.00 TV
v šoli: Školjka bisernica, O zraku, Za
prosti čas, Morje in človek — 10.00
TV v šoli: Materinščina, 'Risanka, Zem-
ljepis — 11.10 TV v šoli: Za najmlajše
(do 11.35) — 15.00 TV v šoli, ponovi-
tev — 16.00 TV v šoli, ponovitev (do
16.15) — 17.10 Poročila — 17.15 Vr-
tec na obisku: Gornji Senik v Porabju
— 17.35 Čudovita leta filma, serija —
18.00 Obzornik — 18.10 Naš promet —
18.20 Rastlinstvo in okolje, ponaredek
dinozavrov — 18.30 Šola smučanja —
18.40 Mozaik — 18.45 Mladi za mlade
— 19.15 Risanka — 19.20 Cikcak —
19.30 TV dnevnik — 20.00 TV drama.

TOREK, 7. novembra: 8.45 TV v šoli:
Tišina mlake, Ali ste vedeli, Flavta, TV
vrtec, Dnevnik 10 — 10.00 TV v šoli:
Prirodoslovje, Risanka, Glasbeni pouk
(do 11.05) — 15.45 TV v šoli, ponovi-
tev (do 15.45) — 16.30 Solška TV: Ro-
tacija in revolucija, Električni bojler,
Ekonomska pogojenost neuvrščeno-
sti — 17.20 Poročila — 17.25 Rock-
koncert: Climax Blues Band, Pure Prai-
re League — 17.55 Obzornik — 18.05
Pisani svet — 18.40 Po sledih napred-
ka — 19.10 Risanka — 19.20 Cikcak
— 19.30 TV dnevnik — 20.00 Diago-
nale — 20.35 A. N. Tolstoj: Trnova
pot — 21.55 TV dnevnik — 22.10 Raz-
voj popularne glasbe.

SREDA, 8. novembra: 8.30 TV v šoli:
O državi, Pogovor s Tonetom Pavč-
kom, Arheološki muzej v Zadru, Jezik-
oslovje — 10.00 TV v šoli: Kocka,
kocka, Risanka, Izobraževalni film (do
11.10) — 17.15 Poročila — 17.20 Z be-
sede in sliko — Zlata skledica: Gosli,
sončnica in kukavica — 17.35 Poskoč-
na domišljija, serija — 18.00 Obzornik
— 18.10 Na sedmi stezi, športna od-
daja — 18.40 Naša pesem 78 — 19.10
Risanka — 19.20 Cikcak — 19.30 TV
dnevnik — 20.00 Film tedna: Vojna
deklet — 22.20 TV dnevnik — 22.35
Miniature: Moja dolina v besedi in sliki
Aladina Lanca.

ČETRTEK, 9. novembra: 8.55 TV v
šoli: Matematika, I. G. Kovačič: Jama,
Gorski Kotar — 10.00 TV v šoli: Fran-
coščina — 10.30 TV v šoli: Umjetnost,
Risanka, Kemija (do 11.05) — 14.55
TV v šoli, ponovitev (do 16.00) — 16.35
Solška TV: Rotacija in revolucija, Elek-
trični bojler, Ekonomska pogojenost
neuvrščenoosti — 17.25 Poročila —
17.30 Trinajstletniki, mladinska nada-
ljevanka — 18.00 Obzornik — 18.10
Stare japonske pravljice — 18.25 Ayuit-
tuq, dokumentarni film — 19.10 Risan-
ka — 19.20 Cikcak — 19.30 TV dnev-

nik — 20.00 Oči kritike — 20.45 Re-
trospektiva TV drame — S. Jenko: Je-
prški učitelj — 21.45 Na zvezi — 22.05
TV dnevnik — 22.20 Na zvezi, odgo-
vori na vprašanja gledalcev.

PETEK, 10. novembra: 9.00 TV v
šoli: Ruščina, Pošta, Obiščimo leta-
lišče — 10.00 TV v šoli: Angleščina,
Risanka, Zgodovina (do 11.05) — 15.00
TV v šoli, ponovitev (do 16.00) — 17.10
Poročila — 17.35 Zverinice iz Rezije:
Volk branil kokoši pred lisico — 17.35
Vojne godbe, serija — 18.00 Obzornik
— 18.10 Pevski tabor 78 — 18.40 Izbi-
ra študija in poklica: Sociologija —
19.10 Risanka — 19.20 Cikcak — 19.30
TV dnevnik — 20.00 7 + 7 = zabavno-
glasbena oddaja — 21.05 Razgledi:
Nova obzorja socializma — 21.55 TV
dnevnik — 22.10 Baretta, serija —
23.00 Poročila.

SOBOTA, 11. novembra: 8.00 Poro-
čila — 8.05 Stare japonske pravljice
— 8.20 Vrtec na obisku — 8.35 Z be-
sede in sliko — Zlata skledica: Gosli,
sončnica in kukavica — 8.50 Trinajst-
letniki, nadaljevanka — 9.20 Pisani
svet — 9.55 Po sledih napredka —
10.25 Izbiro študija in poklica: Grad-
beništvo — 10.55 Dokumentarna od-
daja — 15.45 Poročila — 15.50 Nogo-
met: Olimpija — Velež, prenos —
17.40 Obzornik — 17.50 Mladinski film
— 19.10 Risanka — 19.20 Cikcak —
19.30 TV dnevnik — 20.00 Camilla —
20.55 Moda za vas — 21.05 Topkapi —
23.00 TV dnevnik — 23.15 625.

TV Ljubljana 2. spored

NEDELJA, 5. novembra: 8.55 Poro-
čila — 9.00 Oddaje za JLA — 12.00
Poročila — 15.20 Nedeljsko popoldne
— 19.30 TV dnevnik — 20.00 Konj,
moj prijatelj, dokumentarna serija —
20.50 Včera, danes, jutri — 21.10 Ce-
lovečerni film.

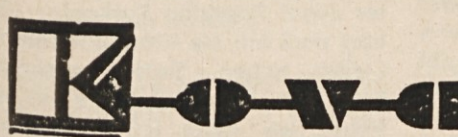
PONEDELJEK, 6. novembra: 17.10
TV dnevnik v madžarščini — 17.30 TV
dnevnik — 17.45 Deček Skok, otroška
oddaja — 18.00 Beseda in slika —
18.15 Izobraževalna oddaja — 18.45
Mladi za mlade — 20.00 Sportna od-
daja — 20.30 Aktualnosti — 21.00 24
ur — 21.10 Celovečerni film (do 22.50).

TOREK, 7. novembra: 17.10 TV dnev-
nik v madžarščini — 17.30 TV dnevnik
— 17.45 Otroška oddaja — 18.15 Živ-
ljenje knjige — 18.45 Narodna glasba
— 19.30 TV dnevnik — 20.00 Stop —
20.50 24 ur — 21.05 Znanost — 22.05
Zgodbe za lahko noč (do 22.30).

SREDA, 8. novembra: 17.10 TV dnev-
nik v madžarščini — 17.30 TV dnevnik
— 17.45 Daljnogled, otroška oddaja
— 18.15 Izobraževalna oddaja — 18.45
Popularna glasba — 19.30 TV dnevnik
— 20.00 Izbor v sredo — 22.00 TV
dnevnik — 22.15 Jaz, petek-feljtón (do
22.45).

(Dalje na 8. strani)

Posebnost je boljša, kajti navadno imajo mnogi!
Zaradi tega raiši takoj h

Sem po kuhinje!

PODGERBERK — ST. KATHREIN
Skofiče/Schiefling
Tel.: 0 42 74 - 29 55 18
Celovec/Klagenfurt
Rothauerhaus
Tel.: 86 2 92

TV Ljubljana 1. SPORED

NEDELJA, 5. novembra: 8.15 Poro-
čila — 8.20 Za nedeljsko dobro jutro:
Pevski tabor 78 — 8.50 625 — 9.10
Kapelski kresovi — 10.30 Cebelica
Maja, II. del — 10.55 Skrivnost ple-
tenega koša, serija — 11.25 Mozaik
— 11.30 Kmetijska oddaja — 12.30 Po-

mul! On poje... nama se noče, ker nisva še ugledala
strica Šimna!"

S čudnim smehljajem, ki ni bil prav nič vesel, se je ozrl
šepavec proti oknu; mračilo se je.

„Zdi se mi, da je že blizu!"

„Tudi meni se zdi!" je zavzdihnil grbec. „Strah mo-
jega srca ga oznanja. Ko bi se le dalo pobegniti kam iz
samote, iz tišine; ali ne dá se; človek nosi to samoto s
seboj, kamorkoli nameri korak... Ali jih slišiš?"

Zunaj se je oglasilo prešerno vrskanje in petje, prišlo
je bliže; šlo mimo hiše ter se razleglo v klanec nizdol. Be-
bec je zavrisnil in skočil proti oknu, šepavec ga je surovo
potegnil za rokav nazaj ter ga posadil na stol.

„Molči, pokveka... ali te ni sram?"

Grbec je globoko povetil glavo ter skril oči v dlani.

„Morda bodo že jutri gledali smrt... ali smrt ni stra-
šilo, ni neznana prikazen, ki se potuhnjeno priplazi skozi
mračno vežo; nezastrta, velika in jasna stopi pred človeka
in ga vzdigne v naročje... Morda bodo okusili hude bo-
lečine; ali bolečina ni..."

„Ni stric Šimen z votlo bučo na glavi in z rjuho na
plečih!" je rekel šepavec.

„Ti, nesrečnež, ne boš gledal smrti, kakor jo bodo gle-
dali vriskajoči fantje tam zunaj... priplazila se bo nekoč
tiha in grda izpod postelje, strašilu podobna. Ne boš oku-
sil bolečine. Zavržen si, proklet, da sediš v samoti, se
oziraš proti durim, čakaš in trepečeš, kdaj da se prikaže
tisto, kar se mora prikazati! Že je v tvojem srcu to neznano
strašilo in kmalu bo utelešeno... Ali niso duri samo pri-
rte? Zdi se mi, da je zapihal hlad iz noči."

„Že je blizu, pravim, že je v vežil!" se je stresel šepa-
vec. „Kaj pa ti, mali moj Mihec, kaj ti se nič ne bojiš, se
ne bojiš, da bi zdajle prišlo tisto, silno do nebes, pogle-
dalo te s svetlimi očmi in..."

Bebec se je široko zasmejal ter je zapel z zvonkim
glasom:

„Nič nam ne morejo — morejo — morejo —"

Iz daljave, iz doline se je glasila ubrana pesem:

„Oj ta soldaški boben..."

V izbi se je strnila gosta noč, da ni bilo razločiti no-
benega lica več.

Grbec in šepavec sta umolknila.

MAJ

Šel sem najprej na vrt. Tam so cvetele jablane; neka-
tere so bile čisto bele, druge so imele na mehkih lističih
rahel rožnat dih, kakor se prikaže zjutraj na otroških licih.
Pod jablanami se je razprostirala bleščeča sinja preproga
potočnic, tako nagosto tkana, da je trava komaj dihala in
se poganjala trudoma k luči. Po tej lepoti se je iznad goz-
da, še v meglenem somraku dremajočega, razgledavalo
jutrnanje sonce, neba in zemlje svetlooki gospodar.

Utrgal sem potočnico in sem ji rekel: „Kaj nič ne vidiš,
ti mala, nedolžna? Kaj nič ne veš? Saj je to čisto drugo
sonce, saj je čisto druga pomlad! Ti pa si, kakor si bil!"
Čez pet minut je potočnica v moji roki ovenela, izdihnila.
Presunil me je strah, ko sem jo videl mrtvo in ko sem se
spomnil na vse tiste, ki sem jih bil pohodil brez misli in
brez kesanja: „Človk si; in smrt je tvoj spomin!"

Napotil sem se v gozd. Vse je bilo tam, kakor prejšnje
čase, prav nikjer ni bilo znamenja trohnobe, nikjer ni di-
šalo po nezakopanih truplih. Izza visokih, temnih smrek
se je lesketalo sočno listje mladih hrastov; tla so bila vsa
preprežena s svežim praprotjem in širokimi njivami borov-
nic; kraj poti se je prikazala, me je tiho izpod listja pozdra-
vila zakasnela vijolica, tam se je zasvetila vrsta belih mar-
jetic, v globokem zatišju se je skrivala plaho stisnjena
družba razcvetlih šmarnic. Nežno, zlatozeleno cvetje mla-
dih smrek in borovcev je z žarkimi venci ovijalo zamolklo
vejevje. Tak cvet, ki je imel natanko podobo grškega križa,
sem utrgal, sem ga pobožal in sem mu rekel: „Ti zlatoze-
leni, mehki cvet, ti nebolglijeni, kaj nič ne veš? Kaj ne veš,
kako hudo nam je na svetu? Veseliš se luči, kakor da je
še zmerom tista gorka luč! Piješ življenje in ga ljubiš, ka-
kor da je še zmerom tisto mlado življenje! Ti nedolžni,
nespametni cvet!" Čez pet minut je ta cvet usahnul in oble-
del; zasegla ga je smrt, ko je šel človek mimo.

Nenadoma se je gozd razmaknil na obe strani in ugle-
dal sem prostrano jaso, ki je poprej ni bilo. Tam so rasli
nekoč kostanji, ponosna in vesela bratovščina, zdaj so
stali med grmičevjem in praprotjem nizki štori, siromašni;
zdelo se mi je, kakor da bi ranjenci kazali ostanke gladko
odžaganih rok in nog. Izpod mrtvih štorov so ječe kopre-
nele mladike, da bi zadobile prostora in zraka; toda nekaj
temnega, neusmiljenega jih je tiščalo k tlom, jim ni dalo
do življenja. Prav pod menoj je poslednjikrat zaječala mla-
dika, je zavzdihnila trepetaje: „Človek je hodil tod; njegov
spomin je smrt!"

(Dalje prihodnjič)

Zweisprachig ist besser

Mag. Franz PACHNER, član predsedstva Solidarnostnega komiteja za pospeševanje in za pravice slovenske in hrvaške narodnostne skupnosti v Avstriji, obiskuje tečaj za slovenščino na dunajski univerzi (tečaj vodi koroški rojak univ. lektor dr. Pavel Zdovc) in nam je podal svoj komentar k akciji „zweisprachig ist besser“ (dvojezično je bolje) v slovenščini. O dobrem učnem uspehu udeležencev univerzitetnih tečajev prča ta izjava (mag. Pachner je rojen Dunajčan in pred obiskom tečaja ni znal niti besede slovensko). Mag. Pachner pravi:

„Naloga akcije ‚zweisprachig ist besser‘ je, da približa dvojezičnost zavesti večjemu številu ljudi kot kulturno-vrednostno misel. Akcija je zelo pomembna

in za avstrijsko družbo zelo spodbudna. Dvojezičnost namreč pomeni, da obvladajo pripadniki manjšinskih narodnih skupin tudi jezik večine in se bavijo s kulturnim ustvarjanjem večinskega naroda. Tej pripravljenosti manjšinskega naroda bi morala nujno slediti pripravljenost večinskega naroda, da spoznava in priznava kulturne dobrine in dejavnost manjšinskega naroda. Večinski narod naj z učenjem jezika manjšine najde pot do globljega prodiranja v mišljenje in čutenje naroda-soseda, ki mu mora nujno priznati pravico do obstoja.“

Akciji „zweisprachig ist besser“ so se pridružili tudi nekateri gradiščanski Hrvati in naročili v Celovcu večje količine gradiva, ker imajo podobne probleme kot mi na Koroškem.

Oglašujte

v našem listu!

TV Ljubljana ...

(Nadaljevanje s 7. strani)

CETRTEK, 9. novembra: 17.10 TV dnevnik v madžarščini — 17.30 TV dnevnik — 17.45 Tehnica za natančno tehtanje — 18.15 Znanost — 18.45 Humorstični klub — 19.30 TV dnevnik — 20.00 Kino-oko — 23.30 24 ur (do 23.35).

PETEK, 10. novembra: 17.10 TV dnevnik v madžarščini — 17.30 TV dnevnik — 17.45 Magnet, otroška oddaja — 18.15 Naša obramba — 18.45 Glasbena oddaja — 19.30 TV dnevnik — 20.00 Kulturna oddaja — 21.00 Včeraj, danes, jutri — 21.20 Človek in čas — 21.50 Glasbena oddaja — 22.35 Cribbins, humoristična oddaja (do 23.05).

SOBOTA, 11. novembra: 17.50 Glasbeni pejsaži Srbije — 18.20 TV novice — 18.35 Apokalipsa živali, serijska oddaja — 19.30 TV dnevnik — 20.00 P. Konjović: Košana, opera — 21.15 24 ur — 21.25 TV esej — 21.55 Sportna sobota (do 22.25).

NAROČILNICA

Naročam letni abonma za „Naš tednik“, za ceno 150.— šil.
(150.— din)

Ime:

Naslov:

Datum

Podpis

Naročniki „Našega tednika“ naj pošljejo naročilnico na naslov: Viktringer Ring 26, A-9020 Klagenfurt/Celovec. Naročniki iz Jugoslavije naj uporabijo naslov: ADIT-DSZ, 61000 Ljubljana, Gradišče 10.

šport šport šport šp

SAK je postal jesenski prvak

SAK — ŽELEZNA KAPLA 6:0 (5:0)

V nedeljo, 29. oktobra 1978, je igral SAK na Košatovem igrišču proti nogometašem iz Železne Kaple. Nad 200 gledalcev se je zbralo pred igro. Tokrat so gledalci videli izvrstno igro SAK-a, ki ji tudi golov ni manjkalo. Prvega je dal Hobel že kar ob začetku igre. Par minut pozneje je tudi Polanšek premagal golmana z lepim strelom. Kmalu nato je prodril Polanšek na desni strani in podal žogo lepo v sredino. Dokončal je spet Martin Hobel, ki pa bi naj še večkrat stopil v vlogo „golgeterja“.

Proti koncu polčasa je podal J. Pandel čez kakih 60 m žogo Hobelnu, ki je prevzdignil proti žogi letečega golmana: 4:0. V zadnji minuti pa je dal gol še Golec, ki je tekmo nastopil lahko poškodovan, tako da ga je v drugem polčasu zamenjal Hribar.

V drugem polčasu SAK ni več igral tako napadalno. Kljub temu pa je imel še vrsto možnosti. Tako npr. je prodril Polanšek nevarno pred gol nasprotnika. Zadržali so ga le še s prekrškom. Enajstmetrovko je streljal Hobel, toda golman je ubranil. Proti koncu tekme pa

ga je le še premagal z lepim strelom s šestnajstmetrovske črte. Hobel vodi tudi na lestvici najboljših strelcev prvega D-razreda s 14 goli (4 proti Železni Kapli). Drugi jih ima šele 9. SAK je moral tokrat nastopiti brez Jakopiča, ki se je poškodoval proti Šmihelu.

Igrali so: Dodič; Lampichler, Wieser, J. Pandel, Woschitz; Golec, Hribar, G. Zablatnik; Polanšek, Hobel, Velik, Fera.

SAK pod 21 — ŽELEZNA KAPLA pod 21 8:2 (3:2)

SAK je začel zelo nervozno. V prvih minutah se igralci niso znašli, tako da je padel v 5. minuti prvi gol za nasprotnika. Kratko navrh pa je izenačil Grilc z lepim strelom. Ravno po prejetem голу pa je nasprotnik imel najboljši čas. Močno so pritiskali in dali tudi drugi gol. Igralci SAK-a so potrebovali nekaj časa, da so se znašli. Iz zmeraj bolj nevarnih napadov je izenačil Jurij Perč. Še pred polčasom pa je dal po krasni kombinaciji z P. Zablatnikom Sommeregger 3. gol.

V drugi polovici je SAK popolnoma prevzel igro. Igra je bila ze-

lo lepa. Igralci so mirno oddajali žogo, tako da je skoraj niso izgubili in nasprotnik sploh ni prišel do igre. Naslednje gole so dali: Rozman (2), Perč, Sommeregger in P. Zablatnik.

Igrali so: Malle; Pandel, M. Kupper, Rozman, S. Kupper, Krištof, M. Perč, S. Perč, P. Zablatnik, Sommeregger, H. Grilc.

Konec tedna pa igra SAK v Tinja proti tamkajšnjemu moštvu. Upamo, da bodo navijači SAK podprli tudi v tej težki, zadnji letošnji igri.

Kri

Selani so zadnjo nedeljo igrali izenačeno 1:1 proti moštvu iz Bištrice v Rožu.

Šmihel pa je podlegel moštvu Klopinskega jezera z 1:0.

IGRE SAK

Slovenski atletski klub igra v nedeljo proti tinskemu moštvu. „Pod 21“ igra ob 12.45, prvo moštvo pa ob 14.30 na igrišču v Tinja. Navijači vabljeni!

Mladinci SAK igrajo v soboto ob 14.30 proti moštvu iz Moosburga (Blatograd).

Nationale Minderheiten am Beispiel...

(Nadaljevanje s 3. strani)

Wenn man dieses Volksgruppen-gesetz im Zusammenhang mit dem Volkszählungsgesetz liest.

Sprecherin:

Aber nicht nur Angehörige der slowenischen Minderheit haben das Volksgruppengesetz und die Volkszählung besonderer Art problematisiert. „Mord mit dem Bleistift“ übertrifft das deutsche Magazin „Der Spiegel“ einen Bericht über die Situation der Slowenen im November 1976. Und die österreichische Liga für Menschenrechte findet, daß der Beschluß des Volksgruppengesetzes kein Lebensplatz der österreichischen Minoritäten sei.

Der angesehene Minderheiten-experte Theodor Veiter schließlich schreibt am 17. Juli 1976 in der Wochenzeitung „Die Furchen“:

„Der moderne Staat ist vom Begriff her der Feind jeglicher Minderheit. ÖVP und FPÖ in Österreich sollten das eigentlich langsam begriffen haben, denn die als Staat verkleidete SPÖ hat sich doch vieler politischer Rechte, soweit nicht zwingend Zweidrittelmehrheit vorgesehen ist, beraubt. Dennoch haben sich ÖVP und FPÖ dazu bereit gefunden, gemeinsam mit der SPÖ im Nationalrat über die Volksgruppen in Österreich zu verfügen, ohne ihre Zustimmung erlangt zu haben. Die Minderheit wird von den drei Parteien als Element der Unordnung angesehen. Also muß die Minderheit verschwinden. Die perfekte Ordnung ist der Tod.“

Alle Stellungnahmen kreisen letztlich um die Frage, ob Minderheiten zufolge ihrer besonderen Situation eben eines verstärkten Schutzes bedürfen, insbesondere ihrer Sprache, ihrer Kultur, ihrer Lebensform. Die als wertvolle Facetten der österreichischen Kulturlandschaft erhalten werden müssen.

Ogris:

Für die slowenischen Lieder und

Weisen, die sehr traurig sind, vielfach sentimental sind, da ist unser deutscher Nachbar sehr zugänglich, vor allem, wenn er sie zu Hause zwischen seinen eigenen vier Wänden aus dem Radio hören kann. Schwieriger wird die Sache aber dann, wenn ein slowenischer Chor oder eine Gruppe oder irgendeine andere kulturelle Gruppierung vor deutschem Publikum auftreten soll. Dann bleibt entweder das deutsche Publikum von vornherein aus, oder es gibt Schwierigkeiten vor der Veranstaltung und auch nachher.

Wernig:

Da hatten wir ein slowenisches Konzert, und da sind Gäste aus dem Dorf gekommen und begannen plötzlich zu randalieren und zu schreien: „Hier muß man Deutsch singen!“ Das ist einem ganz unbegreiflich, warum man das nicht zeigen darf. Man sollte offenbar das Slowenentum totschweigen, man sollte überhaupt nichts sprechen, man sollte einfach alles totschweigen. Wir existieren nicht. Es gibt nur ein Deutschkärnten.

Triebnig:

Zum Beispiel ist mir da auch beim Kirchenchor passiert, daß jemand zu mir gekommen ist und mich gebeten hat, (als er vorgebracht hatte: „Mein Angehöriger ist gestorben“), wir sollten bei der Beerdigung singen. Von mir aus, habe ich gesagt, selbstverständlich, wieso nicht. Dann wurde mir aber vorgebracht, nicht Slowenisch, nur Deutsch oder lateinisch zu singen, denn meine Angehörigen verstehen das Slowenisch nicht. Darauf habe ich gesagt, verstehen sie denn das Latein? Ja natürlich auch nicht. Jede weitere Debatte darüber ist, glaube ich, überflüssig.

Ogris:

Für unsereinen wäre es erfreulich, wenn die Nachbarn im Lande gerade auf kulturellem Gebiet sich annähern würden und zwar so, daß

der Deutsche, der Stärkere, der größere Nachbar dem Kleineren die Hand reichen würde und slowenische kulturelle Vereine zu sich einladen würde, daß sie antreten und so ein Kulturaustausch im Lande entstehen würde.

(Pesem: Je na Dravci mhva...)

Sprecherin:

1948 erklärte der Kärntner Dichter Josef Friedrich Perkonig: „Gehört muß ich als Kind slowenische Lieder haben. Selber gesungen habe ich keine. Und es ist mir heute, als hätte ich in meinem Leben etwas versäumt. Ich bin durch eigene Irrtümer, die freilich auch von falschen Propheten stammten und fremde Schuld überhaupt, der zweiten, der anderen, nicht weniger schönen Seele meiner Heimat entfremdet worden. Es wurde mir ein ganzes junges Leben lang von dem Zeitgeist einge-redet, daß die slowenische Sprache nur mehr ein minderes Gastrecht bei uns im Lande habe, daß sie verhalten sei, an dem Tische der Herren zu schweigen und sich mit freiwillig gespendeter Liebe von getreuen Anhängern zu bescheiden.“

Sprecherin:

Durch Jahrhunderte war auch in Südkärnten die Kirche der wesentlichste Kulturträger. Die Slowenen sind auch heute zum überwiegenden Teil praktizierende Katholiken. Kann vielleicht die Kirche im immer wieder aufflatternden Volkstumsstreit versöhnend wirken? Ein slowenischer Kaplan aus Beliburg:

Franz Valentinič:

Die Kirche hat auf jeden Fall einmal die erste Aufgabe, Menschen zusammenzuführen, hat die Aufgabe, Menschen miteinander zu verbinden. Vor allem, weil ja alle das Recht haben, die Frohbotschaft von Jesu Christi zu hören, die Frohbotschaft der Erlösung.

(Dalje prihodnjič)